

Už dlouho, snad od přečtení detektivního románu Schůzka se smrtí, který napsala má oblíbená Agatha Christie, bylo jedním z mých cestovatelských snů vidět na vlastní oči jordánské skalní město Petra. A z něj se dá téměř oním příslovečným kamenem dohodit k Mrtvému moři – jedinečnému fenoménu, který se rok od roku zmenšuje, takže čím dříve se k němu člověk vypraví, tím lépe. Na kombinaci Jordánsko & Izrael mělo dojít už na podzim roku 2011, ale její místo nakonec zaujaly dva z Havajských ostrovů. Ten správný čas nadešel až o půl roku později, k čemuž přispěla i nabídka letenek za velmi zajímavou cenu. Nejdříve jsme měli v plánu letět do jordánského Ammánu (9 tisíc Kč), ale nabídka přímého letu z Prahy do izraelského Tel Avivu za 6 tisíc byla tak neodolatelná, že jsme se nakonec přiklonili k ní, i když to znamenalo nutnost určité úpravy itineráře, který v sobě kloubil přírodní krásy a putování za kořeny křesťanské i židovské kultury. Plán cesty, který jsem dal dohromady, byl docela napěchovaný, řadu věcí jsme měli nezvykle domluvených či rezervovaných předem, takže bylo dost důležité, aby nedošlo v průběhu putování k výraznějším komplikacím. A jak to nakonec s naší sestavou (Libor, Jana, Eva a já) dopadlo?

Odlet (sobota 24. března)

Pravidelná linka ČSA obvykle odlétá z Ruzyně do Tel Avivu ve 23:55. Jenomže zrovna ze soboty 24.3. na neděli 25.3. se u nás (nikoli v Izraeli) změnil čas. Aby se letadlo mohlo včas vrátit podle letového řádu, muselo tedy z Prahy vylétnout o hodinu dřív – těsně před jedenáctou večerní. Tím jsme získali vítanou hodinu k dobru, což se nám především první den putování velmi hodilo.

Sraz jsme s Janou a Evou měli ve 20 hodin. Odbavovací přepážky se otevíraly až v půl deváté, takže jsme se ještě zašli posilnit do letištního McDonald's, kde se nám věnoval ochotný prodavač. Ačkoli jsme byli odbaveni předem přes internet, stejně jsme si u přepážky museli vystát (naštěstí nijak dlouhou) frontu. Všude kolem nás bylo plno Izraelců a Rusů, Češi by se kromě nás dali spočítat snad na prstech jedné ruky. U odletové brány nás trochu zarazilo, že onen obsluhující z „mekáče“ má buď dvojče, nebo je mužem několika profesí, protože kolem nás najednou prošel v uniformě sekurit'áka.

Z ranveje jsme se k nebesům a vstříc dobrodružství vznesli přesně v plánovaný čas a sobotu jsme zakončili krutím gulášem s těstovinami.

Nazaret, přejezd do Ammánu (neděle 25. března)

Na izraelskou půdu jsme dosedli ve 3:40 místního času, tedy po necelých čtyřech hodinách letu. Prvním úkolem bylo projít přes obávanou imigrační kontrolu. Vlastně ani nevím, proč jsme se nakonec neuchýlili k doporučené strategii smíšených párů. První jsme šli na řadu my s Liborem. Úřednice položila pár zvědavých dotazů, ale jakmile jsme jí ukázali pozvání, které nám zajistila naše drahá Vety s manželem, popadla razítko a otiskla jej do obou našich pasů. Holky se odebraly k vedlejší přepážce a my na ně šli počkat jen o pár metrů dál. Neustále kolem nás procházeli další a další cestující, ale Jana s Evou nikde. Začali jsme být docela nervózní, přičemž se tenhle stav stal ještě podstatně intenzivnějším, když mi od Jany dorazila esemeska, že je nepustili a čekají na pohovor v kanceláři. To byla docela drsná rána ještě dřív, než naše putování vůbec mohlo začít. Samozřejmě

jsme stále doufali, že se děvčata co nevidět přihnou zpoza rohu, což se nakonec po nekonečných minutách skutečně stalo. Pak nám holky vyprávěly, jak se dostaly pod palbu dotěrných a podrobných otázek týkajících se i takových věcí, jako je stav jejich účtu apod. Po spadnutí obrovského balvanu ze srdce jsme se svorně v plné sestavě odebrali k východu (bágly jsme mezitím s Liborem už nabrali), před nímž jsme ještě potřebovali vyměnit aspoň nějaké peníze. Po dvojicích jsme se postavili ke dvěma okýnkům hned té první směnárny, která nám přišla do cesty. Když nás nepříjemně překvapilo, že si účtuje provizi ve výši 25 šekelů, sama obsluhující pracovnice nám navrhla, ať to vyměníme všechno dohromady a provize tak bude v poměru k celkové částce nižší. Nicméně jsme po vstupu do příletové haly zjistili, že jsme se trochu unáhli a své dolary poskytli za ne úplně nejlepší kurz. Mimochodem, izraelské bankovky jsou snad ty nejsošklivější, jaké jsem kdy viděl.

Věděli jsme, že nás první den čeká hodně dlouhý a náročný přesun – sotva jsme se tak pracně dostali na izraelskou půdu, po návštěvě Nazaretu jsme se ji zase chystali opustit a přesunout se do Jordánska. Proto nás potěšilo, když se nám podařilo stihnout vlak do Haify (dle hlášení ve vlaku do „Chejfy“) s odjezdem už v 5:16, a to přímo z letiště za 39,50 šekelů (1 šekel = cca 5 Kč), které jsme v tomto případě zaplatili kartou v automatu na jízdenky. Ty je potřeba si nechat po celou cestu, protože se bez nich nedá vyjít přes turnikety z nádraží, na které míříte. Vlak je čistý, klimatizovaný, jede velmi plynule a tiše, nad každou čtveřicí sedaček je elektrická zásuvka, hlasatel oznamuje názvy zastávek i v angličtině, prostě si není nač stěžovat. Snad jen na ranní mlhu za oknem, ale ta mým třem souputníkům zase až tak nevadí, protože po chvíli začínají dohánět spánkový deficit. Před sedmou hodinou už vystupujeme v Haifě na nádraží Lev HaMifratz, kde nám mladý, urostlý a kudrnatý domorodec (Janě se moc líbil) ochotně radí, kudy se máme vydat.

Autobusové nádraží, na které se potřebujeme dostat, je vzdáleno jen pár desítek metrů, stačí projít nákupním centrem, které zatím nejeví příliš velké známky života. Při vstupu na nádraží se poprvé setkáváme s kontrolou zavazadel, kterou provádí samopalem ozbrojený voják. Když vidí naše obří bágly a vůbec celkovou zavazadlovou nálož, jen mávne rukou a pouští nás branou dál. Vojáků jsou kolem spousty, vlastně i vojand (v Izraeli je vojenská služba povinná pro obě pohlaví), všichni se honosí pořádnými kvěry. Je to trochu zvláštní pocit, ale nezbyvá než si na něj rychle zvyknout. Starší pán nám sám od sebe radí, že máme jet autobusem číslo 331, který by měl odjíždět v půl sedmé. Ten staví hned na kraji nádraží, takže se ani nemusíme moc tahat s bagáží. Autobus v podstatně horším stavu, než v jakém byl vlak, přijíždí chvíli před půl, platíme po osmnácti šekelech a vydáváme se na přibližně hodinovou pout' do Nazaretu v severní části země, kde se necháváme vysadit kousek od Baziliky Zvěstování. Ta byla postavena v roce 1969 na místě dvou dřívějších kostelů a pro křesťany představuje významné poutní místo, protože právě zde se měl Panně Marii zjevit archanděl Gabriel a sdělit jí, že porodí Ježíše. Ten pak ve městě prožil své mládí.

My ale řešíme podstatně prozaičtější zápletku, a to kam s batohy. Je tu jen pár malých kaváren, bez úspěchu to zkusíme v poměrně velké prodejně suvenýrů, nakonec se bezradně vpotácíme přímo do baziliky, kde svou nálož prostě odhazujeme ke zdi. Ptáme se, jestli bychom ji tam nemohli nechat na pár hodin, ale odpověď je zamítavá. Tak si aspoň v klidu baziliku procházíme. Je to krásná, a působivá směsice starého a moderního, mě například hodně oslovily netradiční vitráže, které vytvářely nádhernou hru se světlem. Na nádvoří jsou v podloubí umístěny mozaiky z různých zemí, hned u vchodu se pyšní dílo z Československa. Našli jsme i dárek samotného Slovenska, ale Česko jako takové jsme neviděli. Velmi nás zaujala i pamětní deska upomínající návštěvu papeže Jana Pavla II., která se odehrála – a teď pozor: 25.3.2000, tedy na den přesně před 12 lety! Kostel se zaplňuje lidmi i televizní technikou, jsme zřejmě svědky nějaké významné mše, koneckonců Velikonoce se kvapem blíží. Na každém rohu slyšíme češtinu. V takové hojnosti, jakou už pak v dalších dvou týdnech našťestí nezažijeme.

Když si baziliku do sytosti vychutnáme a svažíme hrdlo drahou vodou, vydáváme se na průzkum „bus station“, která by se měla nacházet nedaleko. Potřebujeme totiž zjistit, odkud a jak se dostaneme na hranice s Jordánskem. Místo autobusového nádraží ale narazíme jen na jednu zastávku v každém směru, obě velmi

nejasně označené. Ptáme se místních, ale zdá se, že odtud žádný přímý spoj nejede. Místo toho se nám vnučuje otravný taxikář, který nabízí odvoz za 250 šekelů. Když vehementně vrtíme hlavou, snižuje na dvě stovky. I to je ale hodně a pořád ještě doufáme, že najdeme nějaký rozumný spoj. Bágly už nám na zádech těžknou, takže zjevení naší kamarádky „Pešule“, která nám jde právě v ústrety, je jako dar shůry. Martinino kvarteto vyrazilo na podobnou trasu o den dřív a domluvili jsme se, že právě v Nazaretu se oba naše čtyřlístky aspoň na chvíli setkají. Kufr jejího pronajatého auta využíváme k uložení bagáže a po chvíli už se seznamujeme se zbytkem její výpravy. Jdeme společně na oběd do jedné malé místní restaurace, kde nás docela zarazí ceny. Objednáváme si klasické krmě typu falafel, humus, zeleninové saláty, pita chleba apod. Nakonec za naši skupinu platíme 82 šekelů, což zase není až tak hrozné. Kdybychom si však vybrali maso, byla by částka podstatně vyšší. Pro ilustraci: za 1,5litrovou láhev vody jsme tu zaplatili deset šekelů.

Společně se vydáváme na průzkum dalších zajímavostí města – Mariiny studně (zde se měl údajně zjevit archanděl Gabriel a voda by měla mít léčivé účinky, ovšem fontána dnes nevypadá nijak zajímavě), řecko-katolického ortodoxního kostela (kde se nám dostane odborného výkladu Denisy, členky týmu Pešule, která má za sebou praxi průvodkyně) atd. Pak ukecávám ostatní, abychom si ještě vyšlápli na kopec ke kostelu, odkud bude pěkný výhled na celé město. Snažíme se následovat mapku, ale úzkých uliček se schody je tu tolik, že orientace není vůbec jednoduchá. Navíc začíná být horko, takže se šineme zpocení a unavení neznámo kudy a neznámo kam. Navíc nás docela mate, že je tu jednak kostel, pak hotel vypadající jako kostel a také jakýsi hospic, nevíme tedy vlastně ani to, co přesně je naším cílem. Když splavení dojdeme na místo označené jako vyhlídka, musíme se smát. A úsměv na tváři nám neseberou ani stíhačky, které nad námi přelétávají (hranice se Sýrií není zase až tak daleko). Usazujeme se na půlkruhové sedátko a pak někoho napadne, že se všichni vyfotíme, jak z něj skáčeme na zem. Nejdřív se k nám připojují tři veselá místní děvčata, která projíždějí v černém fáru kolem. Pak hromadně skáčeme a Blanka od Pešule dopadá pěkně do tvrdého, doskok neustála a navíc se o cosi pořezala. Těžko říct, jestli to bylo o povalující se střepy nebo o patronu, kterou jsme na místě taky našli. Blanka to nese statečně, ani menší krvácení jí dobrou náladu nezkazí. Zpátky se vracíme jinou cestou, po chvíli zjistíme, že je to tzv. Ježíšova stezka, takže procházíme kolem dalších, spíše nenápadných pamětihodností města a také tržištěm, které dnes ovšem zeje prázdnotou, nebo spíš zavřenými vraty. Je totiž neděle.

Nastává čas se rozloučit se spřátelenou expedicí a posunout se směrem k jordánské hranici. Opět se nám vnučuje ten samý taxikář jako dopoledne. Moc se nám s ním jet nechce, není nám příjemný, ale hlavní je se odsud dostat. Cenu srážíme na 160 šekelů s vědomím, že za autobus do Beit She'anu a následné taxi přímo na hraniční čáru bychom ve čtyřech asi nezaplatili o moc míň a ještě by nás to stálo podstatně víc času. Řidič několikrát dokola omílá, že je to strašně daleko a že když s ním budeme spokojeni, máme mu dát 180. My mu několikrát opakujeme, že jsme se dohodli na 160 a nedostane ani o šekel víc. Pravdu měl v tom, že to skutečně nebylo zrovna za rohem, jeli jsme skoro hodinu, na místo jsme dorazili před půl čtvrtou. V cíli nastává hádka s taxikářem, který se domáhá těch dvaceti šekelů navíc, které mu samozřejmě odmítáme dát. Není to příjemné a těšíme se na jordánskou stranu.

Liborovi je najednou na zvracení, ale nese to statečně a přesouváme se k okýnku, kde platíme výstupní taxu. Ještě nedávno byla 60 šekelů, teď po nás neochotná a znuděná slečna požaduje 103 šekelů. Na to, že jsme se v Izraeli pořádně ani neohřáli, je to nehorázná částka. Ale co se dá dělat. Okýnko funguje i jako směnárna (potřebujeme jordánské dináry na vízum), ale ta místní krasavice nám na dotaz, zda je směnárna i na jordánské straně, velmi nepříjemně odsekává, že fakt neví, co je na druhé straně. Nezbyvá než doufat. Ani kolegyně u pasové kontroly nepatří mezi kandidátky na Miss Sympatie, ale naštěstí nám nedělá žádné problémy (jen musíme přistupovat po jednom) a vedle vstupního razítka, které ještě takřka ani nestačilo zaschnout, sází razítko výstupní. Procházíme obchůdkem, který tu nazývají duty-free, a dostáváme se na zastávku autobusu, který nás má za pět šekelů převést přes most přes řeku Jordán. Vzhledem k tomu, že se jedná asi o dvě stě metrů, nám to

připadá trochu jako šaškárna a stroj na peníze. Na odvoz čekáme asi dvacet minut, těsně po šestnácté hodině se ocitáme na jordánském území.

Je nás tu jen pár, i když v průvodcích varovali, že se tu budeme tlačit s hordami Izraelců. Směnárna tu skutečně je, takže měníme peníze, jordánské dináry vypadají podstatně lépe než šekely. Ačkoli se spousta cen oproti tomu, co jsme četli v průvodci nebo na internetu, zvýšila, poplatek za jordánské vízum zůstal na dvaceti dinárech. Když jsme chtěli vízum zaplatit, pracovník za přepážkou si zřejmě nevěděl rady s českými pasy, tak si na to radši zavolal „bosse“. Podobná situace se opakuje u přepážky pasové. Tam se jen Libor potýká s několika zvědavými otázkami, my ostatní procházíme naprosto bez problémů, pokud za problém nepovažujeme „rychlost“, s jakou své úkony místní úředníci plní. Být tu ta slibovaná fronta, asi bychom se do Ammánu ještě ten samý den nedostali. Duty free je ještě menší než na opačném břehu řeky Jordán.

Snažíme se neztrácet naději, že odsud jede nějaký autobus, ale ukáže se, že tomu tak není, připraveny jsou jen taxíky. Na internetu jsme našli doporučení jít asi 1,5 km pěšky a na hlavní silnici odchytil autobus jedoucí buď do Irbidu nebo do Ammánu. Když se na to Jana ptá dvou mladých místních kluků, ti vrtí hlavou, že to by nedělali, protože bychom se zřejmě nedostali přes bránu. Kdyby bylo méně hodin a my měli víc síly, zřejmě bychom to i přesto zkusili, ale už se začínalo stmívat, takže jsme nakonec pro jistotu zvolili odvoz taxíkem. V malé kanceláři jsme předem zaplatili fixních 20 dinárů (1 dinár = cca 26 Kč, tedy zhruba jako euro). Nutno poznamenat, že jednání, s jakým jsme se setkali, bylo nesrovnatelně příjemnější než na izraelské straně, i řidič působil slušně a uctivě. Jel ovšem jako drak, takže ho neminula nejspíš hodně nepříjemná pokuta. V Irbidu nám dává na výběr dvě možnosti – buď autobus do Ammánu za jeden a půl až dva dináry, nebo tzv. service (sběrné taxi) za dva dináry na osobu na ammánské autobusové nádraží. Z nádraží bychom se ještě museli nějak dostat k zarezervovanému hotelu, takže nakonec opět raději trochu připlácíme a souhlasíme s nabídkou patnácti dinárů za odvoz přímo až k hotelu. Původně jsme se Ammánu chtěli úplně vyhnout, ale jinde v okolí jsme ubytování nenašli, na poslední chvíli jsme si tedy pro jistotu zajistili hotýlek právě v této jordánské metropoli (Janě se sice ozval jeden gaučák, ale když se dozvěděl, že jsou mezi námi i dva kluci, přestal reagovat).

Cesta je hodně dlouhá, jsme rádi, že jsme nejeli autobusem. Všichni průběžně poklimbáváme, že spánku nás vždy vytrhne jen zběsilý styl jízdy. Navíc řidič neustále někomu volá, protože evidentně netuší, kde náš hotel je i přesto, že známe jeho název, adresu i orientační určení podle snad známé restaurace. Nakonec k hotelu Torwadah přijíždíme kolem půl osmé večer a naproti už nám kráčí milý starý recepční, kterého se ptal řidič na cestu naposledy. Na uvítanou dostáváme čaj.

Jsou nám přiděleny dva dvoulůžkové pokoje (celkem za 20 dinárů). V obou je televize, koupelna, na recepci wi-fi, takže cena je velmi slušná. Nicméně náš chlapecký pokoj je pekelně studený, v holčičím zase probíjí zásuvka takovým způsobem, že z ní šlehají plameny. Jsme ale tak unavení a ukodrcaní, že jsme k těmto nedostatkům poměrně tolerantní. Mně se navíc rozjíždí slušná migréna, takže si lehnu kamkoli. Ostatní ještě odbíhají koupit chleba a sladkosti za směšné peníze. Tady se snad bude žít podstatně levněji! Což je dobrá zpráva především pro Evu, která nemůže najít dvě stě euro.

Ammán, Salt, přejezd do Madaby (pondělí 26. března)

Hotel má skvělou polohu, jen pár minut chůze od největší ammánské pamětihodnosti, římského amfiteátru. Po výměně peněz se tedy vydáváme na procházku rušnou ulicí plnou krámků a čilého života. Opět neodoláváme a kupujeme sladké drobnosti za pár drobných. Po nějaké době, když dojdeme k radnici, si uvědomíme, že jdeme úplně na druhou stranu, takže se obracíme na patě a míříme zpět. Ale nijak toho nelitujeme, například zastávka v místní tržnici je dost zajímavá, prostě máme co do činění s klasickým arabským prostředím. V tuhle chvíli už jsem stejně rezignoval na původní plán dorazit do Madaby brzy odpoledne, takže máme času celkem dost.

Amfiteátr je od hotelu skutečně jen pár minut a za jediný dinár nabízí klidnou, příjemnou a působivou podívanou. Navíc při našem příchodu skupinka šolaček cosi zpívá, takže si užíváme pěkné entrée. Z vrchních řad amfiteátru se nabízí pohled na velkou část města. Co nás ale zaujalo ještě víc, je akustické řešení divadla. Když Libor na jednom konci první řady něco zašeptal do zdi a já poslouchal na konci druhém, bylo to tak hlasité, až jsem na chvíli nabyl dojmu, že se Libor přesunul rychlostí světla a stojí přímo nade mnou. Vážně neuvěřitelné, i Whispering Gallery v londýnské katedrále sv. Pavla by zbledla závistí. Projdeme si i nevelké muzeum, které je součástí památky a ukazuje především dobové oblečení, doplňky atd.

Hned vedle amfiteátru mělo být autobusové nádraží, ze kterého jsme se chtěli dostat do nedalekého města Salt. To by totiž oproti modernímu Ammánu mělo žít ještě tím starým arabským duchem a také by tam nemělo být moc turistů. Jenomže nádraží někam zmizelo, místo něj nacházíme parkoviště. Kolem se nepohybují žádní místní, kterých bychom se mohli zeptat, co se stalo a kam se máme vydat, potulují se tu jen taxikáři, kteří nabízejí buď odvoz na nádraží za dva dináry (recepční mluvil o jednom, maximálně o jednom a půl přímo od hotelu) nebo rovnou do Saltu za deset dinárů. Když jsme si spočítali, že jízdenka může stát třeba dva dináry na osobu, přišla nám ta nabídka docela rozumná. Až když jsme nasedli, uvědomili jsme si, že jsme vlastně ani nesmlouvali. Zároveň jsme si slíbili, že končí éra taxiků a teď už se přemístíme jenom levnou místní dopravou, jak jsme zvyklí z jiných cest.

Taxikář není schopen pochopit, kde přesně chceme v Saltu vystoupit, ale našťastí se dostáváme přímo do starého centra, kam máme namířeno. Salt působí jako příjemné město, které je sice také docela rušné, ale takovým tím správným neturistickým způsobem. Úzké křivolaké uličky, malé krámky, velmi příjemní usměvaví lidé. A lacino! Za čtyři lahve vody platíme jeden a půl dináru, což je přibližně pětina ceny, kterou po nás chtěli v Nazaretu. Vyškrábeme se až k mešitě a tureckému hřbitovu na kopci, kde jsme úplně sami, po chvíli na nás dorážejí jen dva místní caparti. Cestou si všimáme, že je na řadě míst položen sáček s chlebem, předpokládáme, že se jedná o jakýsi druh obětiny.

Na oběd se vydáváme do jídelny doporučené v průvodci, ale tam nás zklamou lakonickým sdělením, že už žádné jídlo nemají (je něco po druhé hodině). Máme ale prý zajít do restaurace o kus dál, že je to tam podobné. Tam nás obsluhuje milý a poněkud zrychlený mladík. Dochází k menšímu nedorozumění, kdy jsme z jeho lámané angličtiny pochopili, že nám můžou udělat i kuřecí kebab. Objednáváme si ho tedy čtyřikrát, k tomu humus, salát a chleba. Jenomže ono je to trochu jinak, nabízel nám kebab NEBO kuře, takže když jsme řekli oboje, dostalo se nám čtyř velkých kebabů a obrovského kusu kuřete navrch (celkem za 14,60 JD alias „džejdy“, jak řada lidí jordánskou měnovou jednotku nazývala). Kuře s chlebem si tedy necháváme zabalit s sebou a máme aspoň postaráno o večeri.

Zpátky do Ammánu už jedeme skutečně místním autobusem, a to v 15:25 za neuvěřitelného jeden a půl dináru za všechny čtyři! Možná by tedy dopoledne stálo za námahu najít nádraží i v Ammánu. Musíme mít ale přesně, peníze se hází do schránky a řidič nevrací. V Ammánu se dostáváme do slušné dopravní zácpy. Šofér k nám vysílá jednoho z cestujících, aby se nás zeptal, kam přesně jedeme. Když se to dozví, naznačí nám, ať si vystoupíme právě tady. Věříme mu, ale když vysedneme, máme pocit, že jsme někde na konci světa. Dojem nezachrání ani budova Jordánské národní banky, která se tyčí přes silnici. Na našich mapách bohužel zanesená není, takže vůbec netušíme, kde jsme. Rozhodně to tu nevypadá jako centrum města. Sejdeme na nejbližší křižovatku, zahneme doprava a najednou už máme dojem podstatně lepší a jen po pár minutách se opravdu dostáváme na místa, která poznáváme.

Za dinár nakupujeme asi kilo sladkostí a jdeme si k dědulovi do hotelu vyzvednout bágly. Opět nabízí čaj, ale trvalo by dlouho, než by vystydl, takže s díky odmítáme a jen žádáme o radu ohledně taxíku. Recepční s námi ochotně odchází na hlavní ulici, kde odchyťává typické žluté auto a domlouvá pro nás odvoz na nádraží za maximálně dva dináry. Taxikář se netváří moc nadšeně, ale zapíná taxametr a vyrážíme. Menší problém spočívá

v tom, že on pořádně neví kam. Potřebujeme se dostat na autobus do Madaby. Zaveze nás na podivné místo a ukazuje na autobus stojící osamoceně na druhé straně rušné silnice. To se nám vůbec nezdá, takže odmítáme vystoupit. On se tedy ptá místního kolemjdoucího a následně obrací kormidlo a vracíme se zase zpátky. Projíždíme kolem amfiteátru a nakonec zastavujeme u nádraží, které není zase až tak daleko od místa, kde jsme ho dopoledne hledali. Prodlíváme se tržištěm a desítkami autobusů, než se konečně dozvídáme, že právě tenhle stroj nás odveze do Madaby. V 18:05 vyrážíme a průvodčímu platíme 2,80 JD za celou čtyřčlennou skupinku.

Obě města jsou vzdálena jen nějakých třicet kilometrů, ale než se vůbec dostaneme z Ammánu, docela to trvá, takže v Madabě na nádraží vystupujeme až ve čtvrt na osm (mimochodem, cestou nás zaujaly směrovky navádějící k hranici s Irákem). Už je tma a trochu tápeme, kudy se máme vydat, taxíky ostentativně odmítáme. Ptáme se v nedaleké lékárně, jejíž majitelé vyšlou svého malého synka, aby nás doprovodil k hotelu Queen Ayola jen pár metrů od největší místní památky, kostela sv. Jiří. Klučinovi se chceme odvděčit aspoň bonbóny, ale on jen ukáže na vývěsní štít hotelu, otočí se a zase zmizí. S tímhle hotelem to bylo tak: po zkušenostech z Havaje jsme se rozhodli i co největší část téhle cesty pokrýt prostřednictvím couchsurfingu. V Madabě odpověděl na Janinu výzvu pouze jakýsi Fadi, který ovšem tvrdil, že nemá u sebe doma dost místa pro všechny čtyři, ale může nám nabídnout dva pokoje ve svém hotelu. Se snídaní za čtyřicet dinárů dohromady. V Madabě jsme přespat potřebovali, takže jsme na to kývli. Fadi byl asi padesátiletý přátelský pán, který se nám hned věnoval především z hlediska toho, co bychom měli v Madabě a okolí vidět, a hned také nabízel organizaci výletů. Zároveň nás chtěl dát dohromady s mladým párem z Drážd'an, protože by nás to tak mohlo vyjít levněji. My už jsme měli předjednané výlety od jiného madabského hotelu, ale pro zajímavost jsme si nechali udělat návrhy. Původně jsme měli v plánu horu Nebo, Betánii, horké prameny v lázních Hammamat Ma'in, Mrtvé moře a Panorama Mrtvého moře. Jenomže když jsme se dozvěděli aktuální ceny vstupného do jednotlivých míst, plány jsme trochu změnili. Horké prameny by vyšly na patnáct dinárů za osobu (a to v nich můžeme být jen zhruba hodinu), což nám přišlo opravdu přemrštěné. I těch sedm, o kterých se psalo v jen pár let starém průvodci, se nám zdálo dost. Takže tuhle lahůdku jsme hned vyškrtnli. Pak jsme řešili, jestli jet na Amman Beach, kde se platí jedenáct dinárů, nebo se nechat zavést na pláž neplacenou. K té se ale přítomný řidič moc neměl, prý je to daleko (údajně zajižd'ka asi 15 kilometrů). Celková cena se tak vyšplhala na padesát dinárů. Od hotelu Mariam jsme měli nabídku za 30 bez lázní a 42 s lázněmi, takže nás pánové moc nepřesvědčili. Nicméně se raději vydáváme do zmíněného konkurenčního hotelu, abychom prověřili a domluvili detaily.

Mladý recepční hotelu Mariam nás od neplacené pláže odrazuje, prý to není nic moc příjemného. Navíc musí zavolat řidiči, aby se ho zeptal na cenu. Nabídka zní na 38 JD, i on tvrdí, že je to od původně zahrnuté Amman Beach daleko. Ptáme se také na to, jestli máme na každé místo opravdu jen hodinu, jak je uvedeno v nabídce, protože máme pocit, že v Betánii je potřeba času víc. Ujist'uje nás, že Betánie je výjimka a můžeme tam strávit bez příplatku tolik času, kolik budeme potřebovat. Domlouváme se tedy na ráno a vítězoslavně odcházíme zpět k Fadimu. Tam je nám trapné se hned spakovat do pelechu, takže si ještě chvíli povídáme a necháváme se okouzlit několika karetními triky. Na pokoji si pak za odměnu vychutnáváme směs guavového džusu a slivovice.

Okolí Madaby – hora Nebo, Betánie, Mrtvé moře, Panorama Mrtvého moře (úterý 27. března)

Budíček v 7:00. Snídaně sestávající z chleba, tavených sýrů, másla, marmelády, vajec, čaje/kávy. Pak už vyrážíme na obhlídku nejdůležitějších pamětihodností města, které máme šanci během zhruba tří hodin zvládnout. Tou první a také nejznámější je kostel sv. Jiří, kterému se říká „Kostel mapy“. Jeho hlavní atrakcí je totiž byzantská mozaiková mapa Svaté země. Ona je Madaba a její okolí vůbec mozaikami vyhlášená. Ačkoli se dají najít i hezčí než ta z uvedeného kostela, je prostě nejvyhlášenější. Kostel je malý, vstupné přijatelné (1 JD) a jen chvíli po nás se do něj přiřítí ruská zájezdová výprava. Takže to s prohlídkou nepřeháníme a putujeme dál, k nedalekému Pohřbenému paláci (Burnt Palace). Jedná se o patricijské sídlo ze šestého století, které bylo na

začátku století sedmého zničeno požárem. I tady jsou k vidění zajímavé mozaiky. Ujímá se nás samozvaný průvodce a vysvětluje, co která znamená. Pak nás zavádí na jemným pískem zasypané prostranství, které se prý bude příští rok restaurovat. Stačí, aby rukou odhrnul písek a před očima se nám zjeví ukryté mozaikové vzory. Až celý prostor čítající desítky metrů čtverečních odhalí, bude to asi nádhera. Pro zajímavost nám chlapík ukazuje pohled, na němž je celá mozaika vidět. Při odchodu se zdá, jako by chtěl za krátký výklad nějaké peníze, ale my se ho o nic neprosili, takže mu děkujeme, usmějeme se na něj a odcházíme.

Fadi nám doporučoval kostel svatého Jana Křtitele, kde se máme zmínit, že nás posílá on a prý nám místní správce ukáže nějaké aktuální vykopávky. Ke kostelu se jde do kopce, ale je to jen kousek. Vchod je trochu skrytý z boční ulice, řidič kolemjedoucího auta nám sám od sebe ukazuje, kudy se do něj dostaneme. Je tu příjemně, jsme tu sami. Mozaika v místnosti po pravé straně je v nesrovnatelně lepším stavu než ta v kostele sv. Jiří, úplně se leskne, je celistvá. Samozřejmě je otázkou, do jaké míry je původní. Správce se nás ujímá, aniž bychom museli cokoli říkat nebo vyřizovat, provádí nás celým kostelem včetně sklepa, kde stále probíhají archeologické práce. Dostáváme se až ke tři tisíce let staré studni, kterou prý používal i Mojžíš, když vedl svůj lid z Egypta. Dostáváme nabídku vyšplhat se i na věž, ze které by měl být krásný výhled na celé město, ale čas kvapí a my už se musíme vrátit, abychom v rozumnou dobu vyrazili na výlet. V hotelu popadneme bágly, platíme Fadimu čtyřicet dinárů a ptáme se, kde nejlépe seženeme taxíka (k hotelu Mariam je to daleko). On se nabízí, že nás tam odveze sám. A provede to formou okružní jízdy takřka po celém městě, ochotně nám ukazuje, kde co je, a to včetně svého domu. Když jsme ho viděli, úplně jsme nepochopili, proč bychom se do něj neměli vejít.

Před jedenáctou přijíždíme do hotelu Mariam. Jedná se údajně o nejlepší dvouhvězdičkový hotel v celém Jordánsku. My si ho vybrali proto, že organizuje nejlevnější výlety po okolí i odvoz do Petry se zastávkami. Za šedesát dinárů jsme měli čtyřlůžkový pokoj, k dispozici venkovní bazén a ráno bohatou snídani formou švédského stolu, ale k tomu se ještě dostanu. Zkoušíme uplatnit 15% slevu, o které se píše v průvodci Rough Guide (údajně stačí tuhle knížku na recepci předložit), ale to už prý dávno neplatí, protože ceny všeho se zvedají a oni takovou slevu poskytovat nemůžou. Na recepci je teď dáma středních let, se kterou si pro jistotu i rekapitulujeme podmínky dnešního výletu. Bohužel ale narážíme na nesrovnalosti. V první řadě nám nabízí jinou cenu při zahrnutí bezplatné pláže (42 JD místo 38), přičemž se k ní přidá i majitel hotelu a vysvětluje, že ta pláž je asi patnáctikilometrová zajižd'ka. Podle naší mapy by to měly být nějaké tři čtyři kilometry, takže se nám to moc nezdá. Navíc nám tuhle pláž prý moc nedoporučují, protože tam jezdí spousta místních a není to zrovna příjemné prostředí. My ale trváme na tom, že tam chceme, i na včera domluvené ceně. Uznávají, že se chyba stala na jejich straně a cenu tedy potvrzují. Další zádrhel nastává u zastávky v Betánii, kde nám recepční předchozí večer tvrdil, že můžeme být tak dlouho, jak budeme potřebovat. Ted' se dozvídáme, že to tak není, v ceně je jen hodina a vše navíc se musí zaplatit (3 JD za hodinu). Volají tedy recepčnímu, který potvrzuje, že nám to takhle skutečně podal. Podmínky nám tedy zachovávají, i když se čekající řidič netváří ani trochu nadšeně. Každopádně majitel hotelu tvrdí, že vzniklý rozdíl zaplatí ze svého, protože si za organizování výletů nebere žádnou provizi.

Krátce po jedenácté hodině vyrážíme. První zastávkou je hora Nebo. Je to zřejmě nejvýznamnější biblická lokalita v Jordánsku, kterou uctívají jak židé, tak křesťané a muslimové. Jedná se o místo, kam Mojžíš po čtyřiceti letech dovedl izraelský lid, zahlédl zemi zaslíbenou, do níž mu ale nebyl umožněn vstup, a právě na této hoře zemřel. Ještě před vstupem si všimáme, že hlavní lákadlo, kostel Mojžíšovy památky, se kompletně rekonstruuje, takže je nám trochu záhadou, za co máme vlastně platit vstupné ve výši jednoho dináru. Prohlížíme si alespoň provizorně vyhlížející muzeum, kam byly z kostela přemístěny mozaiky. Bohužel je uzavřen i přístup ke stylizovanému kříži s hadem, který se v posledních letech stal symbolem tohoto místa. Vidíme ho jen zezadu a ze strany. Kocháme se tedy aspoň úchvatným pohledem na zemi zaslíbenou, bohužel v hojně společnosti

poľských a španělských turistů. A nastává to, čeho jsme se od rána trochu obávali – začíná lehce pršet. Vracíme se tedy do auta a pokračujeme dál.

Druhé zastavení se jmenuje Betánie za Jordánem (Bethany-beyond-the-Jordan). Zde působil Jan Křtitel a s největší pravděpodobností tu jím byl pokřtěn i Ježíš Kristus. Betánie se nachází kousek od Mrtvého moře, takže se jedná o jedno z vůbec nejnižších položených míst na světě. Když přicházíme ke vstupu, před nosením nám ujíždí kyvadlový autobus, který zajišťuje dopravu po celém areálu. Vzhledem k půlhodinovým intervalům to není dobrá zpráva. V klidu tedy platíme vstupné dvanáct dinárů, za něž dostaneme i legrační audioprůvodce. A dozvídáme se, že obhlídka stejně trvá je hodinu, dá se tu pohybovat právě jen určeným autobusem, takže jsme moc nepochopili, proč jsme museli být svědky takové scény ohledně čekání taxikáře – tady jsme délku návštěvy stejně ovlivnit nemohli. Autobus nakonec přijíždí jen za pár minut a spolu s námi do něj nasedá asi osm lidí a průvodce. Nejdříve krátce zastavujeme u Eliášovy hory (Tell Mar Elias), která je ale spíš malým pahorkem. Pak nás autobus vysadí a pěšky se vydáváme po stezce vedoucí tamaryškovou džunglí, která spojuje ta nejvýznamnější místa – pramen, u něhož Jan Křtitel prováděl křty (máme štěstí, že je v něm zrovna voda, v létě prý vysychá), pozůstatky trojice byzantských kaplí, které byly postaveny na pravděpodobném místě Ježíšova křtu a na závěr samotnou řeku Jordán, v jejíž těsné blízkosti byl jen před pár lety postaven římskokatolický kostel sv. Jana. K řece, která je v těchto místech jen pár metrů široká a jejíž barva nevyhlídá zrovna vábně, se jde po několika dřevěných schodech. Je to vlastně jedno z mála míst, kde se člověk může k Jordánu přiblížit, protože právě tato řeka tvoří významnou část hranice mezi Jordánskem a Izraelem. Je tedy dost zvláštní pocit dívat se na druhý břeh vzdálený jen pár kroků a vědět, že tam už je jiná země a překročení pomyslné linie uprostřed toku by znamenalo dost velké problémy. Z izraelské strany se zrovna v době našeho příchodu vrhla do řeky početná výprava, která se v ní oddávala náboženskému rituálu. My jsme se spokojili se smočením nohou. Voda byla beztak dost studená a špinavá (i když asi míň, než vypadala). Pak už nás autobus zavezl zpátky k parkovišti, ovšem zastavil tak, abychom museli projít kolem obchodů se suvenýry. Ke konci prohlídky se nám lehce rozpršelo.

Počasi nebylo ten den opravdu ideální, a to ani na koupání. Nicméně jsme pokračovali k Mrtvému moři. Jak se ukázalo, bezplatná pláž, na kterou jsme dorazili ve čtvrt na čtyři, byla jen několik málo minut jízdy od Amman Beach, takže jsme začali mít pochybnosti o jordánském pojetí některých měrných jednotek. Pravdu měli v tom, že tu byla spousta místní omladiny, nepořádku a po setmění bychom se sem asi dobrovolně nevydali, ale zase nějak nepříjemně jsme se tu necítili. K moři jsme museli sejít po kamenitém srázu a zároveň jsme se poohlíželi po zdrojích sladké vody, protože sprchy na tomhle úseku břehu nejsou. Kvůli nevábnému počasí se nám ale do koupání moc nechťelo, takže jsme raději vyrazili kolem vody doprava, kde jsme v dálce zahlédli bílé formace vytvořené ze solných krystalů. Cestou jsme míjeli skupinku čtyř mladíků, kteří se plácali u vody a potírali se bahnem. Nebudili v nás moc velkou důvěru a trochu jsme váhali, jestli tím směrem máme vůbec pokračovat (nikde kolem už nikdo jiný nebyl), ale nakonec jsme šli. U krystalů jsme se pokochali, nafotili a natočili pár záběrů a vraceli se zpátky. Jana šla před námi a odvážně se dala s mladíky do řeky. My se k ní připojili a zjistili, že jsou vlastně hrozně fajn. Sice neuměli moc anglicky, ale něco málo jsme s nimi prohodit dokázali. Hlavně nám ukázali, kde vzít bahno, které nám nakonec jeden z nich sám nabíral a podával. Nebylo sice černé (takovou barvu má to nekvalitnější), spíš šedivé, ale příjemně hřálo a dobře se roztíralo, nebyly v něm kamínky. Smýt se pak dalo v jednom z malých termálních jezírek, podle nichž se tomuto místu také říká Herodovy prameny. Je to neuvěřitelně příjemná záležitost. Po smytí bahna začnou potřené části brnět a kůže je krásně hladká. Ani se nám s těmi kluky nechce loučit, je tu příjemně. Ale musíme.

Před půl pátou znovu usedáme do vozu a necháváme se dopravit k Panoramatu Mrtvého moře. U něj bylo postaveno muzeum, na jehož prohlídku máme před zavírací dobou čtvrt hodiny (vstup zdarma). Asi nejvíc nás v muzeu zasáhlo znázornění toho, jak rychle Mrtvé moře vysychá. Je to vážně alarmující a můžeme být rádi, že

jsme ho viděli aspoň v takové podobě, v jaké se v roce 2012 nacházelo. Panoramatickou vyhlídku si pak vychutnáváme v příjemném světle před západem slunce. Jsme tu víceméně sami.

Do Madaby se vracíme za soumraku. Necháváme si zastavit v centru a hledáme vhodnou výkrmnou na večeři. Po chvíli nacházíme přesně ten typ lokální jídelny, který potřebujeme. Dopřáváme si tři šavarmy (něco jako panini s masem a zeleninou), falafel, humus, hranolky, čaje a kávu, to vše celkem za 6,45 JD. Jsme spokojeni s milou obsluhou i s jídlem, takže sumu zaokrouhlujeme na rovných osm dinárů. Sladkou tečku obstaráváme v protější cukrárně. Dobroty jsou sice až přeslazené, ale výborné. Cestou do hotelu se stavujeme v lékárně/drogerii. Evu trápí nachlazení, takže si za dinár pořizuje sirup, který s ní pak také sdílím. Nastala při tom vtipná situace, kdy se prodavač Evči ptal, pro jak staré dítě sirup chce. Eva si myslela, že se jí ptá, jak dlouho už to nachlazení má, takže mu odpověděla, že tři dny. Prodavač se úplně vyděsil, co to chce tomu nešťastnému novorozenci podat za utrejch. Naštěstí se všechno včas vysvětlilo.

Na hotelu domlouváme odvoz do Petry na následující den. Tentokrát probíhá všechno bez problému, nakonec se dostáváme dokonce na ještě nižší cenu, než se kterou jsme počítali, a to na 54 dinárů. Do Petry se dá dostat i podstatně levněji, ale nikoli po King's Highway a se zastávkami, které nás čekají. Vzhledem k tomu, že padly veškeré možnosti ubytování v Jeruzalémě, do kterých jsme vkládali své naděje, díky hotelové wi-fi zjišťujeme možnosti a následně rezervujeme dvě noci v hostelu Citadel. Cena je na naše cestovatelské poměry dost vysoká (280 dolarů za dva pokoje a dvě noci), ale bohužel nic levnějšího k dispozici není. Rezervace se trochu zkomplikovala tím, že v jejím průběhu vypadla wi-fi, ale nakonec všechno dobře dopadlo. A dobře to dopadlo i s těmi dvěma sty eury, které Eva ztratila. Právě toho večera je totiž zase našla. Ve slovníku.

King's Highway – Vádí Mujib, Karak, Vádí Musa; Umm Sayhoun (středa 28. března)

V pátém patře hotelu je nejen hezká vyhlídka na Madabu, ale především restaurace, kde se podává snídaně formou bufetu. A můžeme si skutečně dopřát – míchaná vajíčka, lívance s naloženými fíky nebo marmeládou, samozřejmě humus, zeleninu atd. Zajímavé je, že jedním z obsluhujících je kluk, kterého jsme coby součást personálu viděli v pondělí večer i v hotelu Queen Ayola. Na recepci zbývá doladit jen jediný bod, a to místo, kam nás řidič ve Vádí Musa (městečko, které je výchozím bodem pro vstup do Petry) zaveze. My bychom se potřebovali dostat do beduínské vesnice Umm Sayhoun, která se podle instrukcí „gaučáka“ nachází tři kilometry od autobusové zastávky ve Vádí Musa. Podle majitele hotelu je to ale kilometrů patnáct a až tam určitě za nabízenou cenu jet nemůžeme. Mapa nám opět tvrdí něco jiného, navíc si nemyslíme, že by se člověk žijící přímo na místě o tolik seknul, ale nechceme se hádat, takže souhlasíme s tím, že nás taxi vysadí na autobusové stanici. Počasí vypadá podstatně lépe než předchozí den.

V deset hodin opouštíme hotel a míříme na jih, směrem k mé vysněné Petře. Po chvíli jízdy se před námi na silnici objevují vysoké plameny. Vypadá to, jako by došlo k nějaké nehodě a jedno z aut vzplanulo. Kolem se motá docela dost lidí. Pak si všimáme, že přes celou silnici leží jakási kovová konstrukce, jakoby telegrafní sloup nebo něco podobného. Naš řidič se pomalu rozjíždí a blíží se k plamenům, z čehož nemáme vůbec dobrý pocit. Netušíme, jestli to skutečně nehoří auto a nemůže dojít k výbuchu. Nakonec ale zjišťujeme, že plameny šlehají z volně položené pneumatiky a zřejmě se jedná o nějakou protestní akci. Ani to ale není zrovna příjemné.

V rámci domluvené cesty máme nárok na tři zastávky. První z nich je vyhlídka na Vádí Mujib, jakýsi jordánský Grand Canyon. Bohužel nemáme dost času na jeho prozkoumání po svých, takže jsme vděční alespoň za tenhle krásný výhled. Zpestřuje nám ho i domorodý stařík pasoucí zde stádo koz. Kocháme se asi čtvrt hodiny a pokračujeme dál v cestě klikatou silnicí vedoucí působivou krajinou. Obvyklá cesta do Petry vede po tzv. Desert Highway, která rozhodně není takhle zajímavá, proto se vyplatí připlatit a vyžádat si putování právě po King's Highway.

Druhou zastávkou je město Karak (někdy se uvádí jako Kerak), nejméně významnější město jižního Jordánska, jehož jednoznačnou dominantou je majestátní křižácký hrad, jeden z nejzachovalejších na celém Blízkém východě. Impozantně působí už při příjezdu do města, kdy lze asi nejlépe obdivovat jeho rozlehlost a mohutnost, i když už se jedná spíše o zbytky jeho původní krásy. Na jeho prohlídku máme hodinu, což není mnoho, když uvážíme, že se skládá ze sedmi oddělených úrovní. Za vstupné ve výši jednoho dináru si tedy může člověk užít ažaž. A holky si užily i údajně luxusní toalety v informačním centru. Hned za vstupem do hradu se nás ujímá průvodce, kterého jsme sice nepožadovali, ale on se nás ani na nic neptal. Snažíme se ho tak trochu ignorovat a setrást ho, což se nám po nějaké době podaří (i když Eva se nám s ním na chvíli ztratila, dodnes nevíme, v jakém zákoutí). Nejprve prolézáme temné místnosti, které dřív bývaly ložnicemi, kuchyní či jídelnou, pak se ocitáme ve venkovních prostorech, ze kterých se naskýtají i pěkné výhledy na okolí. Ona nám ta hodina vlastně bohatě stačila. Po návratu k autu ještě kupujeme nějaké ovoce a vyrážíme dál.

Posledním plánovaným přerušením cesty (a Liborem velmi napjatě očekávaným vzhledem ke stavu jeho močového měchýře) je vyhlídka na přírodní rezervaci Dana. I v té by se dala podniknout řada pěkných výšlapů, snad někdy příště. Bohužel se dost zhoršilo počasí, citelně se i ochladilo, takže výhled není tak pěkný, jak by mohl být, ale i přesto tušíme, že je rezervace určitě krásná.

A už nás čeká konečná, tedy městečko Vádí Musa. Podle informací z průvodců jsme nabyli dojmu, že se jedná o takovou malou turistickou vesnici, ale ono už je to dnes celkem rozlehlé město. Má dvě hlavní části – centrum a oblast u vstupu do Petry. Vzhledem k poloze vesnice Um Sayhoun, kam míříme, je pro nás vhodnější ta druhá část, již dominuje hotel Mövenpick. Proto se s řidičem domlouváme, aby nás vyložil právě tam. On to ale pochopil tak, že v hotelu budeme, chystá se tedy vjet přímo do garáží hotelu. Když už se zvedá zápora, jeho omyl pochopíme, takže ho ještě stihneme včas zarazit. V 16 hodin vyndáváme bágly z kufru a usedáme na lavičky naproti hotelu. Překvapil nás chladný vítr, který tu panuje, já dokonce vytahuju z batohu bundu, kterou jsem si sebou sbalil jen pro všechny případy.

Zajištění ubytování v okolí Petry bylo zajímavé hned od začátku. Od Pešule jsme dostali tip na gaučáka jménem Ghassab, který nabízí ubytování v jeskyni. To znělo dost zajímavě, ale fotky tohohle chlapíka nás trochu vyděsily – hipík, rastaman a vyhuleneček v jednom. Jana se nakonec raději rozhodla oslovit jiného majitele jeskyně, který naši žádost i potvrdil. Jenomže pak se po něm slehla zem, jeho profil na couchsurfingovém serveru zmizel a on přestal komunikovat. Za hotel se nám v téhle předražené lokalitě platit nechtělo, takže jsme přece jen oslovili i Ghassaba. S naším pobytem na tři noci souhlasil s tím, že nabízí jak jeskyni, tak nocleh v domě svých rodičů právě ve vesnici Umm Sayhoun. Aspoň jednu noc jsme chtěli v jeskyni prožít, ale jinak jsme předběžně dávali přednost spíš tomu rodinnému domku. Pořádně jsme ale nevěděli, co nás přesně čeká, takže jsme se raději šli ještě naobědvat do nejbližší restaurace s pochybným názvem Dreamland. Byli jsme v ní úplně sami, což se dá přičítat tomu, že se většina turistů zrovna procházela někde po Petře. Ceny byly přijatelné, obsluha příjemná a jídlo nakonec docela dobré, takže si vlastně nebylo nač stěžovat.

Další naše kroky vedly do agentury Petra Moon, kde by se měly dát pořídit vstupenky na noční akci Petra by Night. Tam nám ale řekli, že nám teď lístky prodat nemůžou, ať si je koupíme až ten večer, kdy je budeme chtít. Před agenturou nás oslovuje chlapík s pick-upem, jestli nechceme někam odvézt. Od Ghassaba máme instrukce, že za cestu do vesnice nemáme platit víc než dva dináry. Řidič kupodivu souhlasí, takže nahazujeme bágly na korbu a nasedáme do novotou vonícího fára. Po výjezdu do kopce se před námi otevírá krásná krajina, musíme tedy určitě aspoň jednou projít i pěšky. Jana řidiči prozrazuje jméno našeho hostitele, který je tu zřejmě známou postavou. Zastavujeme u domu jeho rodičů, na jehož dvorek zrovna přichází starší žena. Šofér se jí na něco ptá, ona jen mávne rukou a odchází. Chlapík nám tvrdí, že je Ghassab v poušti asi patnáct kilometrů odsud, že sem přijede až na druhý den a že v domě určitě přespat nemůžeme. Ta starší žena byla Ghassabova matka. Prý nás může do pouště odvézt, ale rozhodně ne za dva dináry. Nějak se nám to celé nezdá, s Janou vystupujeme z auta

a snažíme se odchytil stařenku a ověřit si to u ní. Jenomže ta neumí anglicky. Voláme tedy Ghassabovi na mobil. Ten ho ale nezvedá. Řidič nám nabízí ubytování v hotelu za čtyřicet dinárů. Začínáme o tom vážně uvažovat, když v tom si ale všimnu, že Ghassabova matka někomu volá. Vypadá to, že zjišťuje situaci. S Janou tedy vyčkáváme, co se bude dít dál. Řidič se mezitím vrací do auta, kde netrpělivě čekají Eva s Liborem. Posléze nám líčili, jak na ně byl šofér nepříjemný a z auta je vyhazoval. Když stařenka domluví, naznačuje nám, ať jdeme dál, že tam můžeme přespat. Nasupeně se tedy vracíme k pick-upu, rychle z něj vyndáváme bágly a dáváme pokyn druhé dvojici, aby urychleně opustila vůz. Řidič dostává slíbené dva dináry a posíláme ho k čertu.

Paní domu nám ukazuje malou útulnou místnost, která nás okamžitě okouzila. Uprostřed stojí kamna, kolem jsou naskládány matrace, je tu dokonce i televize. Hned tu chceme spát. Později ale pochopíme, že tohle je obývací pokoj i ložnice rodiny a zrovna tady spát nemůžeme. Jsme uvedeni do dvou dalších pokojů, ale jeden (s počítačem) je tak vyuzený cigaretovým kouřem, že se radši všichni uchylujeme do toho druhého. Holky budou spát na postelích, my s Liborem na matracích na zemi. Nakonec jsme opravdu rádi, že dnes nemusíme do jeskyně. Mezitím přijíždí Ghassabův bratr a s matkou všechno dojednává. Můžeme tu samozřejmě přespat, dostaneme i najíst a zaplatit za to máme tolik, kolik uznáme za vhodné. Po odložení bagáže nás Ghassabova matka zve na čaj. Je výborný, s kardamomem. Neskončí to ale jen u čaje, o něco později je před nás položen obrovský kulatý tác napěchovaný jídlem – výtečné zeleninové lečo, tuňák, olivy, vynikající domácí chleba... Skutečně skvělá a bohatá řamka! Neustále je nám i dolován čaj, o což se stará především Ghassabův otec, velmi milý a usměvavý stařík, který zná i pár anglických slov. Ještě lépe je na tom s angličtinou Ghassabova sestra, která se neustále usmívá. Jen matka si nás pořád měří takovým zvláštním pohledem, z ní úplně dobrý pocit nemáme. Jídla je tolik, že ho ani náhodou nemůžeme sníst, takže moc děkujeme a dáváme zbytek k dispozici. Pak nám trochu vyrazí dech, že až teď se jídla ujímá rodina. Zřejmě čekali, až se nasytí hosté, pak teprve se můžou najíst oni. Ještěže jsme jim tam něco nechali!

Onen ne úplně příjemný pocit z matky se nám potvrdí, když za námi po večeři přijde do pokoje a nabízí holkám nějaké cetky. Klidně bychom jí za pár dinárů udělali radost, ale bohužel nerozumíme arabsky, takže netušíme, kolik za ty věci chce. Objasňuje nám to až její dcera, která nám s úsměvem oznámí, že ty stříbrné náramky stojí padesát dinárů. Tak zase takovou radost jim fakt udělat nechceme. A babka si v našich očích definitivně získala image hlavní obchodnice rodiny.

Vzhledem k tomu, že nás další den čeká celodenní výlet do Petry, jdeme ještě nakoupit potřebnou vodu a chleba. V krámku nedaleko od domu pořizujeme balení šesti lahví vody a pečivo za neuvěřitelných 1,60 dináru! Velebíme milosrdné Jordánsko. Pro jistotu se „doma“ ptáme, jestli bychom mohli v půl sedmé dostat snídani. Prý to není problém.

Petra - den první (čtvrtek 29. března)

Vstáváme v šest hodin, probouzíme se do krásného slunečného dne bez jediného mráčku. Konečně a v pravý čas! Před dveřmi nacházíme tác s kávou a čtyřmi skleničkami. Nejsme si jistí, jestli to je celá snídaně, raději si dopřáváme aspoň müsli tyčinku. Přichází babča a ukazuje něco se sluncem, tak přikyvujeme, že je krásně, ale pak konečně pochopíme, že nás zve na dvorek, kde si můžeme snídani užít pěkně na sluníčku. Dostáváme vajíčka, opět výtečný domácí chléb, sýry, marmeládu a olivy. A samozřejmě dostatek výtečného beduínského čaje. Tohle vážně nemá chybu, ani se nám nechce pryč. A rodina se pak opět ujímá zbytků, které jsme jim nechali.

Domluvili jsme se, že aspoň kousek do Vádí Musa půjdeme pěšky, abychom si mohli nafotit vesnici i krásnou krajinu, která ji obklopuje. Protože nás ale čeká ještě hodně kilometrů po Petře, po pár set metrech už si raději zastavujeme auto a necháváme se za dva dináry odvézt k pokladně. Tam zjišťujeme, že studentská sleva, o

které se píše v průvodci, neexistuje, takže každý z nás platí 55 dinárů za dvoudenní vstup do Petry. Je to docela pálka, ale areál je obrovský a určitě se v tomhle případě vstupné bohatě vrátí. Přesto je nemilé, jak drasticky se za posledních pár let vstupné zvýšilo (v průvodci z roku 2006 to ještě bylo 26 dinárů). V ceně je obsažena i možnost jízdy na koni k bráně do Síku (Bab as-Siq), my si ale tuhle turistickou vymoženost necháváme ujít a kráčíme pěkně po svých.

Podle doporučení se na výšlap vydáváme už v osm hodin, než se přivalí zájezdové davy. Jeden hlučný polský už tu ale přece jen je, snažíme se mu utéct, takže několik prvních monumentů (například Obeliskovou hrobku) bereme kvapíkem a skoro prcháme do Síku. Tak se nazývá rokle, která funguje jako vstupní brána do města. Je to úzká klikatá pěšina, z obou stran obklopená strmými, až 150 metrů vysokými skalami. Roklinu vytvořily tektonické síly, které horu rozdělily vedví. Procházka Síkem je velmi příjemná, působivá a naštěstí jsme v něm takřka sami. Poláci se asi zastavili u některého z předchozích monumentů. V Síku najdete například menší vytesané svatyně, zbytky vyobrazení kupce v egyptském oděvu vedoucího dva velbloudy (patrná už je v podstatě jen spodní část výjevu), malé niky či do skály vyhloubený vodovodní kanál. Asi po kilometru se dostává ten okamžik, na který návštěvníci nejvíc čekají. Průhledem mezi skalami, které jsou v tuto ranní hodinu v temném stínu, září jako zjevení sluncem zalitá Pokladnice. To je přesně ta stavba, kterou si snad každý s Petrou spojuje. Stačí popojít dalších pár kroků a otevře se před vámi v plné kráse. Nejlépe vypadá ráno mezi devátou a jedenáctou, kdy na ni dopadají přímé sluneční paprsky, a pak mezi sedmáctou a osmáctou, kdy je její průčelí zalité ruměncem odraženého světla od protějších skal. Takže jsme tu ve správný čas.

Pokladnice je vytesaná do skalní stěny a ti, kteří předtím navštívili indickou Elloru, si na toto úchvatné místo při pohledu na Pokladnici určitě vzpomenou. Název stavby je poněkud zavádějící, pojmenovali ji tak beduíni (Khaznet al-Faraoun, tedy Faraonova pokladnice), kteří si její funkci nedokázali vysvětlit. Před Pokladnicí už na turisty čekají velbloudi nebo vozíky se zapřaženými koníky. Dovnitř stavby se nesmí, ale ono tam prý stejně nic zajímavého není. Když se dostatečně pokocháme, vydáváme se dál. Vždyť tohle je jen malinkatý vrcholek obrovského „ledovce“, což plně pochopíme hned první den.

Po pár desítkách metrů se před námi otevírá obrovské prostranství. Přímo před námi divadlo, po pravé straně začátek východní stěny s Královskými hrobkami, po levé pak tzv. Vnější Sík s hrobkami v různém stádiu poškození. A zcela vlevo schody k Vysokému obětišti, kam se vydáváme my. Schody stoupají po skalnatém svahu, z něhož se postupně odkrývají čím dál hezčí výhledy. A nejkrásnější jsou samozřejmě na samotném vrcholu, který je nejvyšším přístupným bodem v Petře. Pokud někoho tenhle asi čtyřicetiminutový výstup unaví, může se občerstvit v kavárně pod dvěma obelisky. Od ní ale vede stezka ještě kousek výš, přímo na obětiště s malým, lehce přehlédnutelným kulatým oltářem. Výhledy jsou skutečně nádherné, počasí také, takže se tu uvelebujeme a vychutnáváme si svačinu z vlastních zásob.

Z Vysokého obětiště se dá jít zpátky buď stejnou cestou nebo sestupem přes Vádí Farasa (Motýlí údolí). Vzhledem k tomu, že máme dobrý čas, volíme sice delší, ale věříme že i zajímavější trasu údolím. A teď už můžu prozradit, že jsme ani na chvíli nelitovali. Tahle stezka určitě patřila k tomu nejkrásnějšímu, co jsme v Petře viděli. Určitě k tomu přispěla i skutečnost, že jste najednou stranou od davů turistů a potkáte jen pár dvojic nebo menších skupinek. Prvním ze zajímavých úkazů je Lví monument, který už ale dnes lva připomíná jen s dostatečnou dávkou fantazie. Na schodišti vedoucím ještě hlouběji do údolí si poprvé všimáme nádherného zbarvení skal. A musím říct, že právě naprosto neskutečné barevné kombinace a tvary bylo to, co mě na Petře okouzilo možná úplně nejvíc. Nedokázali jsme pochopit, jak něco takového mohla příroda vytvořit. Z barevného schodiště se otevírá pohled na zákoutí, které bych označil v celém areálu za nejmalebnější – Zahradní triklinium. Člověk si tu připadá spíš jako někde v Egyptě, modré nebe a oslnivé slunce dodává tomu všemu ještě podmanivější kouzlo.

Od Zahradního triklinia vedou schody k Hrobce římského vojáka, která už z dálky a z výšky tak trochu připomínala Pokladnici. Její interiér není nijak působivý, což se ovšem nedá říct o protějším trikliniu. Je tady neskutečně nádherně. Následuje řada dalších hrobek a jeskyně, z nichž některé jsou uvnitř neuvěřitelně barevné. V jedné takové nenápadné jeskyni mi pestrobarevný strop doslova vyrazí dech a nemůžu se na něj vynadívat. Vypadá spíš jako dílo renesančního umělce. Pokud se do Petry někdy dostanete, tuhle její část rozhodně nevynechte!

Dostáváme se k rozcestí a je potřeba se rozhodnout, zda už sejdem kratší cestou ke Královským hrobkám, nebo budeme pokračovat delší cestou až do bývalého centra města. Vzhledem k tomu, že máme dnes v plánu právě hrobky a výšlap nad nimi k vyhlídce na Pokladnici, volíme první variantu. Předtím ale ještě usedáme ke krátkému odpočinku a svačince. Po ní se nám nabízí zábavné zpestření v podobě oslího sexu. Oslí tu hýkají velmi hlasitě a při téhle činnosti se intenzita jejich zvukových projevů ještě násobí, takže to byl skutečně nezapomenutelný zážitek.

Po pár minutách už máme jako na dlani úchvatnou východní stěnu s impozantními průčelími Královských hrobek. Jen máme trochu problém se k nim dostat. Nakonec se to ale s trochou námahy podaří. Hrobky jsou bohužel v obležení turistů a také stánků se suvenýry. Prodejci jsou docela zábavní tím, jak si v každou denní dobu dokážou najít lákavou pobídku – ranní sleva, polední sleva, odpolední sleva, happy hour... Prostě pořád dostáváte nějakou slevu nebo výhodnou cenu, nejspíš pokaždé stejnou. Největší a asi nejnámější hrobkou je Hrobka urny. Může se pochlubit mohutným průčelím a rozsáhlým nádvořím s oblouky, z něhož lze v dálce zahlédnout dokonce i kousek Kláštera, další známé dominanty Petry, ke které se chystáme až další den. Následují hrobky s názvy Hedvábná (krásně zbarvená), Korintská (připomínající Pokladnici) a Palácová (dost poničená). Odtud by měly vést pěšiny k dalším dvěma (Sextia Florentina a Karmínové), ale protože nás ještě čeká náročný výšlap, necháváme je zatím stranou (a už se k nim nedostaneme ani později).

Ten výšlap začíná hned za Palácovou hrobkou a vede k místu, odkud by měl být velmi pěkný výhled z výšky na Pokladnici. A je to poslední bod na našem itineráři pro tento den. V nohách už máme několik kilometrů a i slunce a teplo přispělo ke slušné únavě, takže nám schody stoupající snad k nebesům dávají pořádně zabrat. Především Jana mě proklíná, ale nese to statečně. Když se dostáváme výš, začíná i dost foukat. Naštěstí už to pak k vyhlídce není tak daleko. Pohled na Pokladnici, která je asi dvě stě metrů pod námi, je skutečně působivý, jen je škoda, že se slunce zrovna schovalo za velké mraky a barevnost té úžasné stavby není momentálně tak pěkná, jak by mohla být, kdyby byla zaplavena narudlým světlem odrážejícím se z protějších skal. Poklidné kochání naruší hysterická Italka, která na vyhlídkovou plošinku seskočila z asi metr a půl vysokého převisu a podle řevu a kleteb, které ze sebe vydávala, jsme nabyli dojmu, že má minimálně otevřenou zlomeninou holenní kosti. Nakonec se ukázalo, že to nebude tak zlé a helikoptéru nikdo volat nemusí. Cestou zpět už je opravdu zima, fouká vítr, navíc nemůžeme najít zkratku, která by nás měla zavést k Hrobce urny. Jdeme tedy stejnou trasou, jakou jsme přišli.

Dole před hrobkami už skoro nikdo není, otravný šrumec je tentam, můžeme se kochat klidem zalitým teple zbarvenými paprsky slunce, které se chystá ke svému západu. Kroutíme hlavou nad tím, že tu prodejci nechávají své stánky otevřené bez jakéhokoli dozoru, a to dokonce i po setmění. U nás by jim tímhle způsobem brzy zůstaly jen oči pro pláč. Vyčerpaní se opět dostáváme k Pokladnici, která je teď krásně narůžovělá – škoda, že v tomhle světle nebyla ve chvíli, kdy jsme k ní shlíželi shůry. Čeká nás ještě cesta Síkem a pak táhlým kopcem k pokladnám. Máme toho plné kecky, ale jsme stateční a odmítáme četné nabídky na odvoz na vozíku taženém koněm nebo na koních samotných. V Síku je takřka božský klid. Já přidávám z posledních sil do kroku, abych se k pokladně dostal před šestou hodinou a koupil vstupenky na večer. Dostávám se tam ale až v 18:02 a pokladny už jsou zavřené. Na informacích se mi ale dostane ujištění, že stačí přijít ve čtvrt na devět a vše bude v pořádku.

Ucaprtaní procházíme kolem stanoviště taxíků, kde po nás chtějí za odvoz do vesnice naprosto absurdních dvanáct dinárů. Jen se jim vysmějeme a pokračujeme dál. Po chvíli nám zastavuje taxi, s jehož řidičem se domlouváme na standardních dvou dinárech. Taxikář vypadá velmi solidně, takže se ho hned ptáme, jestli by pro nás nepřijel v osm hodin a neodvezl nás za stejnou cenu na večerní prohlídku. Souhlasí.

Doma už na nás čeká bohatá večeře, tradiční beduínský pokrm zvaný makluba. Vypadá to jako dnem vzhůru vyklopená mísa s rýží, kuřecím masem a zeleninou a je to naprosto výtečné. K tomu ještě dostáváme na pohled jednoduchý, ale velmi chutný salát (rajče, cibule a něco zeleného). Prý je to všechno jen pro nás, ale to bychom nesnědli ani za týden. Čaj nám tentokrát nalévá roztomilý Ghassabův synovec Mohammed oblečený do zářivě bílého hábitu včetně bílého turbanu. Je fakt milý, pořád se usmívá a umí dobře anglicky. Konečně máme tu čest i se samotným Ghassabem, který vypadá přesně tak divoce jako na fotkách. S ním tu jsou i další dva neznámí chlapíci. Připadáme si jako na schůzce nějaké teroristické jednotky, která se chystá vyhodit do povětří minimálně Bílý dům. Je to neuvěřitelný zážitek, ale je nám až žinantní tuhle seanci fotit a točit. S Ghassabem si povídáme o zdejších životech i o něm samotném a dozvídáme se dost zajímavého. Například to, že jeho sestra pracuje v nemocnici a po odpracovaných dvaceti letech má nárok na důchod, přičemž vyplácená částka zůstává až do konce života ve výši jejího standardního platu. Ghassab žil řadu let v Německu, je vystudovaný psycholog, má dvacetiletou dceru, která ale zůstala s matkou v Německu a on se s ní vídá posledních šestnáct let jen v Turecku nebo Egyptě, protože k jejímu vstupu do Jordánska si bývalá Ghassabova manželka vymohla soudní zákaz. Dozvídáme se také o tom, jak královsky se tu mají průvodci, prý se tu dá vydělat až 200 dinárů denně a k tomu pít ve všech restauracích v Petře zdarma. Tohle nás docela zaujalo, ale zpětně musíme brát Ghassabova slova trochu s rezervou, později jsme nabyli dojmu, že je tak trochu tlučhuba. Ptá se nás, co chystáme ve Vádí Rumu. Když se zmíním o výšlapu na kamenný most na kopci Džebel Burda, začíná nás přesvědčovat o tom, že je to náročné a nebezpečné, neobejdeme se bez lan a holky to vůbec nemusí zvládnout. Inu, uvidíme.

Je čas vyrazit na akci „Petra by Night“. Mladý Mohammed se nabízí, že pojede s námi a postará se o nás. Taxikář přijíždí přesně v domluvených 20:00. Obecně je pozoruhodné, s jakou přesností tu lidé obvykle fungují. Do auta se nás s řidičem vejde jenom pět, takže se Mohamed tlačí na přední sedačku k Janě, je na ně zábavný pohled. U pokladny jsme úplně první a snad jako jediní pořizujeme vstupenky (12 JD na osobu), ostatní si je zřejmě koupili předem. A těch ostatních je postupně čím dál víc, před půl devátou už je nás pořádný houf. My si stále držíme nejvýhodnější přední pozici. Bránu otevírá postarší vousatý průvodce, který všechny nabádá, aby šli v dvojstupu a tiše. Celá cesta od brány přes Sík až k Pokladnici je lemována svíčkami zakrytými papírovými sáčky. Vypadá to velmi romanticky. Výhodnost pozice v čele se plně projevuje ve chvíli, kdy dorazíme k Pokladnici. Můžeme si totiž vybrat ta nejlepší místa v první řadě. Na sezení jsou tu přichystány rohože, ale je dobré si s sebou přinést i něco pod zadek – polštářek, deku, ručník apod. Pokladnice osvětlená jen svítek působí velmi mysticky, nad námi je obloha posetá hvězdami. Už jen tak by to jako zážitek stačilo, ale do toho všeho začne do tmy ponořený muzikant hrát na údajně nejstarší hudební nástroj na světě a hru doprovází i svým zpěvem. Fotit se bohužel moc nedá. Další muzikant hraje na flétnu a prochází se přitom i mezi svíčkami. Pak se slova ujímá náš průvodce a snaží se nás přimět k tomu, abychom si představili, jak to tu kdysi dávno vypadalo. Představivosti tu skutečně člověk může uzdu pořádně povolit. Celé vystoupení skončilo dřív, než jsme čekali (zhruba ve tři čtvrtě na deset), což nám ale moc nevadí. Nakonec nás ještě průvodce vyzval, abychom všichni svými foťáky nebo baterkami osvětili Pokladnici. A za účasti policisty pak nastává i hledání majitele, který na místě nechal svou tašku.

Tentokrát vycházíme mezi posledními, abychom si cestou Síkem užili větší klid než někde uprostřed davu, protože čelo pelotonu už jsme samozřejmě nestihli. S Mohammedem si povídáme o všem možném, hlavně on nám vypráví, jak se tu žije. Končíme dětskými hádankami, které spíše Mohammedovi dávají docela zabrat (když se to vyhodí do vzduchu, je to bílé, když to spadne, je to žluté). Mohammed nám odchytí taxíka za dva dináry a tentokrát přisedá dopředu k Evě, které do ucha brouká nějakou milostnou píseň, co zrovna hraje v rádiu (nahlas

jako na pouti). Po návratu si na půl osmou domlouváme snídani. O půlnoci se ručička hodinek posouvá o hodinu dopředu, v Jordánsku nastává letní čas.

Petra - den druhý (pátek 30. března)

Vstáváme v sedm, ale ani po ranní hygieně snídane nikde. Ghassab nám přichází oznámit, že jeho matka zapoměla na časový posun a snídani teprve začíná připravovat. Čekáme na ni docela dlouho, k jídlu se dostáváme až kolem půl deváté. Ale na druhou stranu je ještě bohatší než předchozí den – vynikající vaječná omeleta, humus s kozím máslem (to mi strašně chutnalo, ostatní se k němu stavěli podstatně rezervovaněji), domácí olivy, sýr, chleba, čaj... Ghassab vypráví o tom, kolik u jeskyně chová koz a ovcí, kolik oliv plodí každoročně olivovníky, zmiňuje se i o tom, jak nesnáší nedochvilnost. Proto si bereme k srdci jeho pokyny v tom smyslu, abychom byli dnes zpět mezi čtvrtou a půl pátou, kdy pro nás přijede a odveze nás do jeskyně, kde společně připravíme večeři. Zároveň slibuje, že nám zařídí rezervaci v autobuse do Vádí Rumu a také ranní odvoz na nádraží. Ptáme se, jestli vede z vesnice do Petry nějaká jiná cesta. Radí nám, abychom se vydali vesnicí jen kousek dolů a na konci zahrnuli doleva, kde se nachází další brána do Petry. Díky tomu, že už máme lístky, není pro nás problém tudy projít.

Cestou se ještě zastavujeme v obchůdku, abychom pořídili chleba. Kráček je otevřený, aniž by v něm kdokoli byl. Když se bezradně rozhlížíme kolem, nakonec se přibelhá roztomilý stařík, kterému Jana za chleba platí. Vlastně ani nevíme, jestli mu ten obchod vůbec patřil. Malé caparty obdarováváme bonbóny a pak už procházíme málo používanou branou do areálu Petry. Jsme tu úplně sami, široko daleko žádný turista, jen pár místních. Oslovuje nás sympatický chlapík, který kolem nás projíždí na oslovi, vypráví o tom, že měl za manželku Mad'arku a nějakou dobu žil v Budapešti. Během dne ho pak potkáváme ještě dvakrát. Míjíme krásné olivovníky a několik zřejmě velmi zřídka navštěvovaných hrodek a jeskyní.

Po asi dvaceti minutách chůze se dostáváme přímo do bývalého centra Petry, kde to vypadá spíš jako někde ve starověkém Řecku nebo Římě – sloupová kolonáda, zbytky velkého chrámu a tržiště apod. My ale nejdřív zacházíme ke zbytkům byzantského kostela, kde jsou pod ochrannou plachtou uchovávané pěkné mozaiky. A úkryt tam našla i vyhladovělá kočka, která si od Jany vysloužila kousek chleba. Velmi hezký je pak zejména zmíněný Velký chrám (spíše jeho pozůstatky). Je tu božský klid, turisté se nejspíš teprve prodírají Síkem a obdivují Pokladnici. S Janou si zpíváme speciální verzi Discopříběhu. Je to zase trochu jiná tvář Petry. A i dnes ozářená silnými slunečními paprsky, orámovaná sytě modrým nebem, zkrátka máme opět štěstí na počasí.

Nastává čas vydat se k poslednímu cíli, který jsme si v Petře vytyčili, tedy ke Klášteru (ad-Dayr nebo Ad-Deir). Stezka začíná kousek za muzeem a ještě než se po ní vydáte, jste osloveni nespočty nabídkami svezení k monumentu na hřbetu osla. My takové nabídky samozřejmě odmítáme a vydáváme se po svých. Cesta vede krásnou přírodou, je lemovaná spoustou krámků a pokud se vydáte kolem poledne za teplého a slunečného dne jako my, pořádně se zpotíte (vodu s sebou!). Také je potřeba si dávat pozor na to, abyste prodavačům neslibovali, že si od nich nějakou určitou věc koupíte, až půjdete zpátky. Oni si vás totiž budou dobře pamatovat. Byli jsme svědky nehezkého pokřikování trhovkyně na jeden takový pár. Ve zdejší prostředí se nadávky do lhářů a nepoctivců rozléhají velmi široko, daleko a hlasitě.

Před jednou hodinou odpolední jsme na místě. Klášter (název je opět zavádějící, nejspíše se jednalo o chrám) je skutečně impozantní. Průčelí má rozměry 50 x 45 metrů a jeho velikost nejlépe vynikne, když před ním stojí lidská postava. Těch je tu naštěstí podstatně méně, než jsme čekali, někteří se občerstvují v protilehlé restauraci. My se kocháme na vyvýšenině u malé jeskyně, kde si dopřáváme svačinu (mlsná kočka bere zavděk i slupkami od poličanu, těžko říct, jak dopadla večeř). Klid ruší jen anglicky hovořící hlučná japonská rodinka kousek pod námi. Je tu krásně, za tu námahu to určitě stálo. Ale ještě nekončíme. V těsné blízkosti Kláštera se nacházejí dvě

vyhlídky na Vádí Araba. Nejdříve jdeme na tu vpravo, která je označena jako vyhlídka z konce světa. Na jejím vrcholku je možné se osvěžit čajem nebo aspoň poslechem hry přítomného domorodce na mandolínu. Druhá vyhlídka je blíže ke Klášteru, ale je o něco náročnější – ovšem nijak zvlášť, jen pár vysokých schodů, dá se to zvládnout za pár minut. Jana už nemá na další šplhání chuť, takže na nás čeká dole. Z téhle vyhlídky sice není tak dobře vidět Vádí Araba, ale o to krásnější pohled se nabízí na část Petry kolem Kláštera a za ním.

Hodinová ručička se přehoupla přes čtrnáctou hodinu, takže je nejvyšší čas na návrat zpět dolů. Ve městě se naskytá pohled na sluncem krásně osvětlené Královské hrobky. Jejich návštěvu nebo výhled na ně je rozhodně nejlepší nechat na odpolední hodiny. Protože musí holky vybrat nebo vyměnit peníze, musíme se opět dát cestou kolem divadla, Pokladnice a Síkem. Všude jsou davy lidí a v Síku i koňmi tažených kočárů, což není v tak úzkém prostoru moc příjemné. Jako ideální doba pro tohle místo se tak jen potvrzuje buď brzké ráno nebo podvečer. K hotelu Mövenpick, kde by měla být i banka, se dostáváme v 16:25. Domluvená půl pátá s Ghassabem je tak v ohrožení. V hotelu je navíc jen jeden bankomat, a to nefunkční, takže se holky musejí vrátit ke vchodu do Petry, kde jsme si předtím všimli směnárny. Nemáme štěstí ani na taxíka, vydáváme se tedy do prudkého kopce pěšky. Až nahoře na křižovatce se Liborovi podaří odchytit auto, které nás za obligátní dva dináry odveze těsně před pátou hodinou domů. Ghassaba nikde nevidíme, takže se trochu obáváme, že se našel a odjel bez nás. Mohammed nás zve na čaj pod olivovníkem na dvorku, který si rádi dopřáváme. Sedí tu i zbytek rodinky a je to hodně příjemné. Po nějaké chvíli se objevuje nám doposud neznámý Ghassabův bratranec s tím, že nás odveze do jeskyně.

Sedáme do auta, v němž se ani nedá pořádně připoutat, v podstatě cizímu člověku a necháváme se odvézt bůhvíkam. Cesta má trvat asi patnáct minut. Nejdřív vede po asfaltce, kolem níž vidíme spoustu místních, kteří v tzv. Malé Petře tráví volný den (nepracuje se tu v pátek a v sobotu). Nezahlédli jsme tu jediného turistu. Pak se stáčíme do poměrně drsného terénu, kterým by auto bez náhonu na všechna čtyři kola neprojelo ani náhodou. Docela se začínáme děsit toho, jak tudy pojedeme zpátky za tmy. Přijíždíme k ohništi, kde Ghassab a tři děvčata (z Havaje, Německa a Holandska) připravují večeři na ohništi vypodloženém kozím trusem, který barví dým do žlutého odstínu. Na uvítanou dostáváme čaj, který má nezvyklou chuť. Sdělujeme si obavu, zda není z marihuany, ale dozvídáme se, že je v něm tymián. Ta zmíněná holka z Holandska (ale asijského původu) je dost bláznivá, vypráví něco o hendikepovaných ovcích a kozách a když se jedna z koz ztratí, chová se jako malé dítě. Němka s Havajankou působí podstatně normálněji a v pohodě. Jsou tu ještě nějakí neznámí chlapíci, pak je nám řečeno, že jeden je ze Sýrie a druhý už ani nevím odkud.

Ghassabovi předáváme dárek v podobě Becherovky. Už jsme mu povahu daru naznačovali v domě jeho rodičů, kde nás požádal, abychom mu ho nedávali před jeho matkou. Ptám se ho, jestli už nám zařídil rezervaci míst v autobusu. Prý pak s námi pojedou zpátky a zařídí to. Potrhla šikmoočka nás provází celým příbytkem – z kamene postavená kuchyň, původní jeskyně s kovovými dveřmi. Je to podstatně menší divočina, než jakou jsme si představovali, ale vzhledem k tomu, že bez auta jste tu naprosto odtržení od světa, jsme jen rádi, že bydlíme ve vesnici. Pak se jdeme projít do blízkého okolí, slunce se začíná blížit k obzoru. Spolu se stmíváním se i ochlazuje, takže nás Ghassab vyzívá k přesunu do kuchyně. V té je to samá bomba (myslím plynová) a když v jedné zhasne plamen a Ghassab to zjistí až po nějaké době, necítím se zrovna nejlíp. Ghassab vaří kroupy, v ohništi se stále ještě připravuje kozí maso, pečené brambory, cibule a česnek a Němka s Havajankou připravují rajčatový salát s cibulí. Čekáme dost dlouho, než je veškeré jídlo připraveno. Přecházíme do jeskyně, kde se mezitím udělala pořádná zima, necháváme si přinést deky. Tak tady bychom spát fakt nechtěli. Večeříme při svíčkách jen se třemi zmíněnými děvčaty. Jídlo je povětšinou dobré, i když Libor, Eva a já jsme sáhli po ne zrovna nejlibovějším kusu kozího masa. Výborný je zejména salát, který se hodí k pečené bramboře. Lilek s česnekem nám musel vypálit všechny bacily.

Když za námi přijde Ghassabův bratranec, povídá si s děvčaty o nějakých plánech, kdy kam koho poveze. Mají namířeno i do Vádí Rumu a Akaby, takže toho využíváme a raději se i jeho ptáme, jak je to s autobusem do Vádí Rumu. Odchází to prověřit u Ghassaba, který nás pak přichází vyzvednout s tím, že nás odveze do Umm Sayhounu a zajistí to. Bohužel zřejmě stihl ochutnat náš dárek, přičemž předtím popíjel pivo. Takže v nás jeho stav nebudí moc klidu a důvěry. Soukáme se do jeho růžového džípu, který se po pár metrech jízdy ukáže být přílišnou herkou. Když do ní nasedáme, Ghassab nás nutí, abychom si batůžky hodily dozadu. Namítám, že tam mám fot'ák, on na to opáčí, ať se nechovám jako Japonec, že je za to nesnáší. Chová se velmi nepříjemně, atmosféra vážně není dobrá a my se začínáme děsit především toho, jak zvládne náročnou cestu drsným terénem. Naštěstí jede velmi pomalu, těžko říct, zda za to může technický stav vozidla, nebo si jeho řidič aspoň uvědomuje, že není zrovna nejstřízlivější a cítí za nás určitou zodpovědnost. Na jednom místě to skoro vypadá, že se převrátíme, ale nakonec to auto i šofér ustojí. Když pak na silnici projíždíme kolem policejní hlídky, Ghassab jim jen zamává a halasně policisty pozdraví.

Ranní odvoz na nádraží se mu v tak pozdní hodinu zřejmě nepodařilo sehnat, takže prý přespí u rodičů a odveze nás sám. Máme být připraveni v 6:10, autobus odjíždí v půl sedmé. Babka ještě nespí, zřejmě se bojí, abychom náhodou neutekli bez placení. Ptáme se Ghassaba, kolik jí máme dát. Dvacet dinárů za osobu to prý spraví. Upřímně řečeno je to víc, než jsme očekávali, ale na druhou stranu za tři noci, dvě bohaté večere (včetně té Ghassabovy vlastně za tři), dvě snídaně, spoustu čaje a úžasný zážitek v podobě sdílení domácnosti s beduínskou rodinou to zase tak moc není. Čeká nás brzké vstávání, takže neotálíme a hajdy na kutě.

Vádí Rum (sobota 31. března)

Budíček v 5:20 je vražedný zejména s ohledem na časový posun. Ale co se dá dělat, musíme se ještě sbalit, umýt a být v 6:10 připraveni. Sice by se do Vádí Rumu dalo dostat i taxíkem s pozdějším odjezdem, ale snažíme se ušetřit každý dinár. My jsme pár minut po šesté připraveni, ale po Ghassabovi ani vidu ani slechu. Klepu tedy na dveře jeho pokoje, ale bez odezvy. Ještě jednou, dvakrát – nic. Volám tedy jeho jméno. Teprve na druhý pokus odpovídá. Z postele zřejmě vyskočí tak, jak do ní vlezl, dokonce se ani neobouvá a rozespálý míří k autu. My se zatím loučíme s jeho usměvavým otcem. Vyjíždíme ve čtvrt na sedm, ovšem takřka krokem. Nevíme, jestli je auto ještě zmrzlé nebo má Ghassab zpomalené reakce, každopádně tímhle tempem autobus stihnout nemůžeme. Z kopce se rozjíždíme o něco rychleji a Ghassab nás ujišťuje, že ten autobus stihneme, i kdybychom ho měli dohánět na cestě. Neumím si představit, koho by chtěl tímhle stylem jízdy dohánět. Blbá nálada našeho řidiče přes noc očividně neopustila. Raději mlčíme.

V 6:28 míjíme dole ve městě autobus, který míří na opačnou stranu. To je prý on. Naštěstí ještě vyzvedává lidi z hotelů, takže by měl jet stejnou cestou zpátky. Vysedáme tedy a čekáme na něj. Ghassab ho zastavuje, my nastupujeme, na dvě sedačky ukládáme bágly (autobus žádný zavazadlový prostor nemá) a po chvíli se nás hezoun, co tu zřejmě funguje jako „stevard“, ptá, proč jsme si neudělali rezervaci, že jsou úplně plní a musí kvůli nám zajistit auto (za stejnou cenu jako autobus). Co máme na tohle odpovědět? Že jsme spoléhali na velkohoubou slibotechnu? Aspoň že nás nevyhodili. Na kruhovém objezdu, který tu slouží jako stanoviště autobusů, máme vytáhnout bágly a uložit je na přistavený džíp. Do něj se vejdou jen dva z nás, o místa se hlásí děvčata, my s Liborem se tedy zase vracíme do autobusu. Auto nás prý bude celou cestu sledovat, takže se nemusíme bát, že bychom se se zbytkem výpravy nebo s batohy už neshledali. Tím, že se na korbu pick-upu nakládají i další zavazadla, jsme moc nepochopili, proč mluvili o autě navíc, když by ho stejně potřebovali. No nic. Platíme pět dinárů za osobu + dinár za zavazadlo. Celkem tedy 24 dinárů a je otázka, zda bychom se do cíle taxíkem nedostali za podobnou cenu, rychleji a pohodlněji.

Asi v půli cesty pohledný ale nepříliš sympatický stevard zjišťuje, že mu chybí dvacet dinárů. Obchází všechny cestující a ptá se jich, jak mu platili. Rozuzlení záhady už se k nám nedoneslo. Stavíme na čaj, kávu či záchod, ale

my s Liborem zůstáváme uvnitř. Já píšu SMS našemu průvodci, že jsme v autobusu na cestě. Když přijedeme k návštěvnickému centru ještě asi sedm kilometrů před vesnicí Rum (čti „Ram“), musíme zaplatit vstupné do parku (5 JD za osobu). Stevard nás také nabádá k tomu, abychom si vzali bágly a do vesnice se dopravili po svých nebo zavolali průvodci, ať si pro nás přijede. To se mi moc nezdá, takže to ještě zkusíme u postaršího řidiče, který vypadá jako podstatně větší pohodář. Ten nemá vůbec problém s tím, abychom nasedli zpátky do autobusu a jeli s ním až do vsi. Se stevardem se kvůli tomu trochu chytanou, ale to už je jejich problém. Jakmile v devět hodin vystoupíme, zeptáme se chlapíka postávajícího u silnice, kde bychom našli Attayka Aoudu, u něhož máme rezervovaný výlet do pouště s noclehem. Jeho průvodce už na nás čeká přímo na druhé straně silnice.

Ve Vádí Rumu to funguje tak, že musíte mít průvodce. Bud' si ho zařídíte sami předem, nebo je vám přidělen v návštěvnickém centru. Vzhledem k tomu, že se mělo jednat o jeden z největších zážitků naší cesty, nechtěl jsem nic nechat náhodě a dlouho předem jsem poptal nejvyhlášenějšího beduína, který se organizací výletů a lezením v poušti zabývá, tedy právě Attayaka Aoudu. Nesmíte se totiž nechat nalákat levnými průvodci, kteří vás nakonec nevezmou do chráněné oblasti Vádí Rumu, ale do nedalekého Disehu. Komunikace s agenturou probíhala svižně, pohodově a vše bylo během jednoho dne domluveno a zajištěno. Zvolil jsem jednodenní výlet džípem s výstupem ke kamennému oblouku na kopci Džabal Burda (Jabal Burdah), o němž se Ghassab vyjádřil v tom smyslu, že to také nemusíme zvládnout. Upřímně řečeno, když jsem po rezervaci našel na internetu pár fotek, docela se mi sevřelo srdce a zbývajícím členům výpravy jsem je radši neukazoval a nechal je žít v tom, že je to prostě jen takový tří- až čtyřhodinový výšlap. Ale k tomu se ještě dostaneme. Součástí výletu je i nocleh v beduínském kempu v poušti a také tři jídla (oběd, večeře, snídaně). To všechno za 65 dinárů za osobu. Bez výlezu na kamenný oblouk by to bylo ještě o 15 dinárů levnější, ale už teď můžu prozradit, že by to rozhodně nebylo ono.

Náš průvodce jménem Suleyman nám do auta naložil bágly a poradil, ať se ještě jdeme podívat k nějakému nabatejskému chrámu. Ukazuje směrem k horám, žádný chrám tam nevidíme, ale jdeme. Potkáváme místní stařenku pasoucí stádo koz. Chceme si ji vyfotit, ale se slovy „no photo“ to odmítá. Později se dozvídáme, že se místní ženy fotit nesmí. Asi po deseti minutách chrám najdeme, tedy spíš jeho zbytky. Ale jsme tu sami, takže v klidu lehce posnídáme, než dorazí německá skupinka, kterou až na místo dovezl džíp. Raději se tedy pakujeme zpět, míjíme rodinku divoce žijících velbloudů, v obchodě pořizujeme vodu a pár sladkostí a po půl desáté vyrazíme vstříc dalšímu dobrodružství.

Řidič a průvodce v jedné osobě to bere kolem svého domku, takže poznáváme i jeho ženu a děti. První zastávkou má být Lawrencův pramen (myšleno Lawrence z Arábie, který v téhle oblasti pobýval). Průvodce zastavuje na plácku u stánku a jen nám ukazuje, že tam někde na kopci mezi balvany jsou nabatejské nápisy a nahoře u stromu pramen. Jít máme sami. Až teď při psaní deníku jsem si v průvodci přečetl (inu, chybami se člověk učí), že některým řidičům se nechce zdolávat příkrý svah, takže místo ke správnému prameni s arabským názvem Abu Shalaaleh, který Lawrence popisuje v 63. kapitole Sedmi pilířů moudrosti, přivázejí naivní turisty k prameni Abu Aineh. Na stránkách Attayaka Aoudy je to zase pojato tak, že Lawrencův pramen je skutečně Abu Aineh, zatímco k Abu Shallehu je možné se dostat ještě před zahájením výletu po vlastní ose. Zřejmě tedy v otázce pramene panují slušné zmatky. Když jsem teď zkoumal fotky z obou míst, mám dojem, že my jsme byli u Abu Aineh a ten hezčí pramen jsme prošvihli. Každopádně k prameni jsme se škrábali jen my dva s Liborem, holky na nás čekaly dole. Spolu s námi se nahoru šplhala ještě dvě děvčata neznámé národnosti. Nápisy jsme žádné nenašli, z pramene se napájely kozy, které tam přivedli dva malí caparti neustále dokola opakující „one dinar“, ale výhled byl z tohoto místa, ať už se jmenuje jakkoli a je či není tím skutečným Lawrencovým pramenem, nádherný. Jen začalo být pořádné horko (jsme přece jen v poušti), takže toho máme s Liborem docela dost. A to je to nejhorší teprve před námi.

Průvodce se nás ptá, jestli chceme nejdřív absolvovat výlez na Burdah Arch, nebo klasické zastávky. Přikláníme se k původně plánované variantě, tedy výlez až nakonec. Další zastávkou je uzounký kaňon Chazalí (Khazali), v němž se nalézá velké množství vyřetých obrazců a nápisů. S Liborem nám to trochu připomnělo některé kaňony, které jsme navštívili o dva roky předtím při cestě po Jihozápadu USA. Další nápisy a kresby vyřeté do skal jsou jen o pár minut jízdy dál. Podstatně déle se zdržujeme u vysoké duny z červeného písku, kterou rozhodně není tak jednoduché zdolat, jak se může na první pohled zdát. Opět se nám naskýtají krásné výhledy, podobně jako na stanovišti u Lawrenceva domu. Počasí je příjemné, místy oblačno, což zabraňuje spalujícímu žáru. To ještě víc oceníme o něco později. V kaňonu Barah (Barragh) je čas na oběd. Řidič rozdělává oheň a v konvici na něm nechává vařit vodu na čaj. Pak dostáváme každý tašku s připraveným jídlem – tuňák v konzervě, chleba, okurka, rajče, sýr, sušenka, banán a džusík. Oceňujeme obzvláště opravdovou chuť okurky a rajčete, kterou už jsme díky českým obchodníkům málem zapoměli. Suleyman nám radí, ať si banán radši necháme na výšlap, že se energie sbalená na cesty ještě bude hodit.

A nastává hodina čtrnáctá, hodina H. Džíp zastavuje pod skalnatým kopcem Džabal Burda, na který se pokusíme vylézt. Jedná se o tzv. scrambling, tedy výstup, při němž potřebujete nejen nohy, ale často i ruce. A někdy taky lano. Zpočátku je to docela pohoda, ale pak se dostáváme k místům, která jsou dost náročná a někdy i nebezpečná. Když lezeme po obrovském hladkém balvanu, ze kterého se dá maximálně sjet zpátky dolů, ještě není tak zle. Když máme ale přejít po uzounké římsě, pod níž je několikametrový sráz a rukama se můžeme zachytávat jen o drobné výčnělky ze skály, legrace nás rychle přechází. Libor se zdá být celkem v klidu, ale my tři ostatní se rozhodně na takové akrobatické kousky necítíme. V některých případech nepůsobí výstup směrem nahoru tak strašně, ale představa, že se budeme muset stejnou cestou dostat i zpátky dolů, je poměrně děsivá. Navíc je náš průvodce celkem šprýmař a občas nám naznačuje, že budeme pokračovat cestou, která pro nás svou obtížností naprosto nepřipadá v úvahu. Odměnou za překonané nástrahy jsou nám čím dál úchvatnější výhledy na okolní poušť. Nemůžeme se dostatečně pokochat. A to kochání a focení taky možná tak trochu využíváme jako zdržovací taktiku. V první polovině překonáváme několik opravdu náročných a v našich očích nebezpečných úseků, pak nastává jednodušší fáze. Ale i Suleyman nás upozorňuje, že těsně před cílem dojde na místo ze všech nejhorší.

Po hodině a půl máme konečně na dohled kamenný oblouk. Jenomže od něj nás dělí právě to nejhorší. Je potřeba se vyškrábat úzkou škvírou mezi skalami a pak projít po dvou římsách. Zespoda to ještě nevypadá tak hrůzostrašně, ale když na té první římsě stojíte a náhodou se podíváte dolů, kde je jen prázdno a teprve několik metrů pod vámi pevná zem, sevře se vám srdce. Naprosto otevřeně přiznávám, že jsem byl na tomhle místě rozhodnutý to vzdát. Fakt jsem se bál. Jenomže já to mám na cestách tak, že se moje zábrany hodně otupují, nároky (třeba na ubytování) snižují a touha po poznání dokáže překonat i fyzickou únavu nebo strach. Snad díky tomu a dílem i díky jedinému kousku lana, které nad druhou římsou viselo, jsem v sobě ten strach nakonec překonal a spolu s ostatními tenhle nebezpečný úsek zdolal. Hned poté jsme si ale kladli otázku, jak se dostaneme zpátky, protože právě tohle byl jeden z těch případů, kdy je cesta dolů podstatně horší než nahoru – už jen proto, že vůbec nevidíte, kam šlapete. Každopádně teď byl čas na radost z překonání sebe sama, protože k tomu určitě došlo minimálně u tří z nás. Ještě před chvílí jsme byli strachy bez sebe, teď plní endorfinů, adrenalinu a štěstí. Výstup na samotný kamenný oblouk už potom byla naprostá brnkačka, i když se chvíli mně a Janě ani na něj zrovna dvakrát nechtělo. Přece jen je tři sta metrů nad zemí a široký sotva dva metry. Fotíme se, natáčíme, kocháme výhledy do okolní krajiny, nenápadně oddalujeme okamžik, kdy budeme muset zpátky.

A je to tady. Suleyman vytahuje z tašky lano. Mimo chodem, on si celou cestu vykračuje v úplně obyčejných sešmajdaných mokasínech. Prý tuhle trasu absolvuje někdy i třikrát týdně, takže tu zřejmě zná každíčký kámen. Ale zpětně si myslím, že je to hlavně o psychice. Jakmile víte, že to můžete zvládnout, strach je podstatně menší. Ale zpět k sestupu. První se do něj pouští Libor, který nás pak aspoň může navigovat, kam šlápnout a kde se chytit rukama. Od průvodce dostává provaz se smyčkou, kterou si nasazuje kolem prsou. Jenomže to lano se

nikam nepřidělává, Suleyman ho jen tak drží ve svých rukou. Když se ho ptáme, jestli nás opravdu dokáže udržet holýma rukama (sám váží asi třicet kilo), s naprostou klidnou tváří nás ubezpečuje, že dokáže. Libor to zvládá poměrně s přehledem, pak se hned hlásí Jana, která to chce mít co nejdřív za sebou. Řada je na mně a díky Liborovým instrukcím a zavěšenému lanu to nakonec i u mě probíhá celkem v klidu. Eva už se docela otrkala, takže sestupuje bez větších obtíží. Shodujeme se, že nás to vlastně dost baví, jen se prostě na některých místech hodně bojíme. Víme, že před sebou máme ještě asi tři nebezpečná místa, ale díky nabyté sebejistotě už se nám daří je překonávat relativně v klidu.

K autu se vracíme pár minut před šestou, celá akce tedy trvala něco přes tři a půl hodiny. Měli jsme obrovské štěstí na počasí, protože nebylo horko, které tu obvykle panuje, tudíž jsme nebyli spalujícím žářem tolik oslabováni. Navíc jsme tu byli po celou dobu úplně sami, jen na samém začátku jsme potkali jednoho vysportovaného chlapíka, který se vracel dolů. A vlastně ještě stádo koz. Užili jsme si tedy naprostý klid a hlavně neuvěřitelně nádherné výhledy na okolní poušť. Fotky tu krásu nedokážou náležitě zobrazit. Chvillemi si člověk připadal jako na jiné planetě. Jak už jsem naznačil dřív, bez tohohle výlezu by v nás výlet do pouště Vádí Rum rozhodně nezanechal tak silný dojem a neuchovali bychom si tolik zážitků, na které jen tak nezapomeneme.

Asi jedinou nevýhodou škrábání se na Džabal Burda je to, že se pak nemusí stihnout zastávka u dalšího skalního mostu Džabal Umm Frut (Jabal Umm Fruth). Jenomže ten je jen dvacet metrů nad zemí oproti třem stem v případě toho našeho, takže zase taková ztráta to není. Suleyman nám oznamuje, že to vezmeme rovnou do kempu na západ slunce. Docela dost s námi peláší, takže jde asi o každou minutu. Těsně před kempem nám ukazuje dvě divoké pouštní lišky. Kemp vypadá úžasně, je v něm jen pár stanů a je příhodně skryt mezi skalami, tím pádem chráněný před zimou a větrem. Dostáváme pokyn, ať si pospíšíme na vyhlídku sledovat západ slunce, protože ten by měl nastat zhruba za deset minut. Slunci to nakonec trvá o něco déle, takže si stihneme v klidu vychutnat krajinu ozářenou teplým slunečním světlem vrhajícími neuvěřitelně dlouhé stíny. Bohužel máme v protisvětle skalní útvar Sedm piliřů moudrosti, který patří k nejznámějším dominantám téhle pouště. Mimochodem, pojmenovaný je podle knihy Lawrence z Arábie, nikoli obráceně. S překvapením zjišťujeme, že je tu mobilní signál, takže posíláme pozdravy domů a také píšeme SMS gaučákovi, který by nás měl očekávat následující den v Akabě.

Ve velkém stanu už na nás čeká mladý beduín, který nám nalévá výborný čaj. Obsahuje koření, které nedokážeme identifikovat ani tehdy, když nám jej přinese usušené v sáčku. Nejdřív jsme ve stanu sami, pak dorazí asi pětáctýřicetiletý Francouz s dcerou, která v Jordánsku žije. Jsou v pohodě, takže poklidnou atmosféru nijak nenarušují. Nějakou dobu si tak nějak všichni dohromady povídáme, než je připravena večeře – kuřecí maso se zeleninou, bramborami a rýží. Dohromady toho nesníme snad ani půlku, zbytek se prý hodí liškám. Taková škoda! Naše spací stany jsou pěkné, čisté, prostorné, v každém jsou dvě postele, zásoba hřejivých dek, okno – prostě si není nač stěžovat. A v noci je naprostý, ale opravdu naprostý klid. Konečně se neozývá žádný mezuín.

Akaba (neděle 1. dubna)

Do přímořského letoviska Akaba (Aqaba) na pobřeží Rudého moře se dá dostat buď taxíkem za 25 dinárů nebo autobusem za tři dináry na osobu. My se přikláníme k druhé variantě, což ale obnáší brzké vstávání (budiček v 5:30), protože autobus vyjíždí z vesnice o půl sedmé. Navíc musíme oželet snídani. V šest hodin jsme připraveni, ale Suleymanovi se nějak nedaří nastartovat auto, takže vyjíždíme s menším zpožděním. Slunce právě vychází, kocháme se tedy naposledy pouštní krajinou, která nám předchozího dne připravila tak nezapomenutelné zážitky. Panuje slušná zima, to jsou ty známé teplotní rozdíly, ke kterým v poušti mezi dnem a nocí dochází.

Ve vsi se s autobusem míjíme. Zastavuje nám, zatím v něm kromě řidiče sedí jen jeden tlustý mládenec a s námi nastupuje mladý asijský turista. Řidič nám ukazuje, že bágly musí přijít na střechu, ale nehodlá pro to nic udělat, takže na ni leze Libor a já mu batohy podávám. Autobus pak ještě projíždí celou vesnicí, ze které odjíždí úplně plný (asi třetinu tvoří ženy v burkách), někteří musí i stát. Platíme tři dináry, ale máme pocit, že místní dávají míň, což nás zase tolik nepřekvapuje, na to jsme zvyklí z mnoha míst. V osm hodin přijíždíme na akabské autobusové nádraží. Sedáme si na lavičku, odrážíme desítky nabídek na taxíka (auta obvykle jen zpomalí a zatroubí, stačí zavrtět hlavou a zase jedou dál). Libor s Janou odcházejí ke dvěma mladíkům do nedalekého stánku pořídit nám snídaní. Nejdřív přinášejí kávu a čaj, čtyři nápoje za jeden dinár. Pak se ještě vracejí pro pita chleby plněné falafelem a zeleninou, za čtyři pořádné kusy dáváme jen dva dináry. Půlku chleba sníme teď, druhou si necháváme na odpoledne, které zřejmě strávíme na pláži.

Gaučák Osama večer reagoval na naši SMS tak, ať mu zavoláme z jordánského čísla, pokud je to možné. Bylo nám to trochu divné, nerozuměli jsme tomu, že by třeba měl platit za to, když mu voláme z čísla českého. Takže mu píšeme další SMS s tím, že sedíme na nádraží. Když ani v devět hodin nepřichází žádná reakce, Jana mu volá. Prý už je na cestě a za chvíli nás vyzvedne. Podle fotek by to měl být silnější muž černé pleti. Vyhlížíme tedy podobné typy. Když přijíždí jedno z mnoha aut, říkám: „Támhle jede nějaký tlustej černoch“. Jana na to: „No ale ten není moc tlustej.“ A já dodávám: „No, on vlastně ani není černej.“ Prostě už jsme si přáli, aby nás někdo vyzvedl a zbavil těch stále těžších bágů. Což se nakonec stane, ve světlém pick-upu si to k nám přifří sympatický Osama a zaváží nás rovnou do apartmánu, který budeme mít celý jen pro sebe. Je to dost velký byt, jen se v něm moc neuklízí (pokud vůbec), ale to už je prostě jejich mentalitou, nemůžeme čekat, že to budou mít všichni doma načančané jako my. Hlavně máme kam hlavy složit.

Bereme plavky, ručníky, hadry na ležení, vodu, zbytek jídla od snídaně a jdeme si odchytil taxíka na jižní pobřeží. Taxikář chce sedm dinárů, ale obratem cenu usmlouváme na pět. Jedeme docela dlouho, řidič nám cestou ukazuje, kde je na protější straně hranice mezi Egyptem a Izraelem. Navíc míjíme ceduli hlásající vzdálenost pouhých deseti kilometrů do Saúdské Arábie. Takže se v našem bezprostředním okolí nalézají čtyři různé země, z toho v jedné jsme a další dvě máme na dohled. Docela zvláštní pocit. Necháváme se vysadit u potápěčského centra Aqaba Adventure Divers, kde pracuje Osamův bratranec Tyson, u kterého máme domluveno půjčení šnorchlů o dinár levněji než je obvyklé. Půjčujeme si tedy dva šnorchly, Tyson nám na mapce ukazuje, kde jsou jaké korálové útesy (prý až v hloubce osmi metrů, což není nic pro mě) a vyrážíme asi čtyři sta metrů k pláži. Pláž to není kdovíjak pěkná, ale voda je čistá a není tu moc lidí. Libor s Janou se hned po chvíli vydávají na šnorchlovací průzkum. Vracejí se docela za dlouho, nadšení podvodní nádherou, kterou Janě kazila pouze parta místních pubertáků, kteří ji ve vodě podplouvali a provokovali. Šnorchlování si pak užívá i Eva, ale já se vzhledem ke svému strachu z hloubky téhle aktivity bohužel neúčastním. Zároveň tím docházím k rozhodnutí navštívit v Eilatě vyhlášené podmořské akvárium. Čas strávený na pláži využíváme i k tomu, abychom si nastudovali Evou přivezené materiály o místech, která jsme už navštívili, nebo která nás teprve čekají, o křesťanství, historických souvislostech a tak dále.

Kolem půl čtvrté píšeme Osamovi, že už to na pláži balíme a vracíme se k Tysonovi. On nás tam vyzvedne. Platíme po pěti dinárech za šnorchly a nepohrdáme nabídkou čerstvě uvařeného čaje. Než Osama přijede, povídáme si s Tysonem o šnorchlování, potápění a podobných věcech.

Osama nás zaváží zpátky do města, kde s námi absolvuje nákupy. Musíme ocenit jeho trpělivost a hlavně znalost místních poměrů – radí nám, kde co koupit. Zve nás na výtečný dezert s názvem knava (aspoň takhle jsem si ho zapsal, i když teď nemůžu na internetu nic takového najít). Nezvyklé je na něm to, že jeho spodní část tvoří sýr. Zalitý je zkaramelizovaný cukrem. Obrovské množství je ho prý potřeba při ceremoniálech, kdy muž žádá rodinu dívky o její ruku. Potom se vydáváme k veřejné pláži, ruinám hradu (kdyby tak viděli třeba Karlštejn!) a pak na večeri do Osamovy oblíbené jídelny. Jsme rádi, že nás nezatáhl do nějakého hogo fogo

podniku. Za šestnáct dinárů se všichni nacpeme k prasknutí, dokonce si část večere necháváme zabalit s sebou, ráno se bude hodit. Jídlo bylo výborné. Po večeri pokračujeme v obhlížení obchodů. Osama nás odváží i do „čínské čtvrti“, ale tahle skrumáž obchodů pod jednou střechou připomíná naše vietnamské tržnice, takže tady nám ani prodejčům pšenka nepokvete. V supermarketu nakupujeme levní jídlo a pak se ještě vrátíme pro čaje a kávu s kardamomem. Na závěr nás Osama bere do baru Vis-a-vis, kde se sice nepodává alkohol, ale mohutně se tu kouří vodní dýmky. Ty si necháváme ujít, zato si pochutnáváme na vynikajícím mangovém freshi (16 dinárů za 5 nápojů). Je tu i wi-fi, takže se po několika dnech konečně připojujeme na internet.

Osama nás odváží do apartmánu a po chvíli se ještě vrací s brýlemi pro pány a šperky pro dámy. Nedávno přýjel s autem do myčky a našel plnou krabici podobných věcí. Zároveň nám na notebooku ukazuje záběry jednak z rituálů týkajících se žádostí o ruku a svateb, o kterých nám vyprávěl nad výtečným dezertem (trochu nás vyděsil zvyk střílet venku na ulici z pistole do vzduchu), jednak z utkání v podvodním hokeji, kterému holduje. Je to srandovní sport. Připadá nám, jako by se s nám Osama ani nechtěl rozloučit. Nakonec k tomu ale prostě musí dojít. Do sprchy se dostáváme až po půlnoci.

Eilat (pondělí 2. dubna)

Dnes nás čeká návrat do Izraele. Budíky drnčí v sedm hodin. Balíme, provádíme hygienu, dojídáme zbytky z večere a po půl deváté opouštíme apartmán. Hned nám zastavuje taxi, odvoz na hranice nabízí za sedm dinárů, což je podle Osamy dobrá cena, takže ani nesmlouváme a souhlasíme. Řidič se ale ani nenamáhá vystoupit a pomoci nám uložit bágly do kufru. Těsně po deváté hodině jsme na jordánské straně hranic, kde u okýnka platíme odjezdovou taxu osm dinárů. Osama píše SMS, jestli už jsme v pořádku v Eilatu – je to fakt poklad. Jdeme se podívat do malinkého duty free, zda se nám tam podaří utratit zbylé dináry, ale až na výjimku přívěšku pro Libora odcházíme s prázdnou. Peníze tedy měníme v přílehlé směnárně. Mám pocit, že mě ten chlapík natáhl, ale s báglem na zádech nemám chuť se s ním dohadovat, což mě pak zpětně mrzí, ale tím nemá smysl se zabývat. U brány nám vojáci oznamují, že nemáme výstupní razítko, máme si pro něj zajít k okýnku číslo 5. Přesně tam jsme platili taxu, takže moc nechápeme, proč nám ta slečna rovnou neřekla, že jí máme dát pasy. Jenomže slečna tvrdí, že razítka dostaneme u okýnka číslo 7. Prostě komedie. Vojáci jsou tentokrát spokojeni a my vstupujeme na území nikoho, které musíme pěšky překonat. Je to asi 150 metrů. Mně se podaří na tomhle území upustit na zem iPhone, který se mi (naštěstí jen) zezadu docela slušně poškrábe a otluče. Ale komu se něco takového poštěstí mezi Jordánskem a Izraelem?

Na izraelské straně nás čeká prohlídka zavazadel. Mně vyndají jen obsah malého batůžku připojeného k velkému báglu, Liborovi vyberou asi polovinu velkého, Evě a Janě v podstatě celý. Jana musí dokonce otevřít i koupenou omáčku. Nicméně je namístě poznamenat, že se k nám všichni chovali slušně, poděkovali a nabízeli pomoc s balením zpět. Máme velké štěstí, že jsme na kontrole sami, v opačném směru stály podstatně větší davy. Důležitá a nepříliš příjemná slečna u imigračního okýnka pokládá několik otázek (jaký je přesně náš plán, kde budeme bydlet, odkud známe Evu, u níž strávíme poslední dvě noci atd.). Když přitakáme, že se tyhle informace týkají nás všech, nedělá s tím pak už drahoty a poměrně rychle dostáváme druhé vstupní izraelské razítko do pasu během jednoho týdne. V deset hodin jsme vyřízení.

U východu se nás další slečna ptá, jestli chceme taxi. Podle průvodce by měl jezdit do Eilatu autobus, dokonce i vidíme za plotem značku označující zastávku, ale prý tu žádný nejedí. Nastává trochu zmatek, když nás slečna posílá nejdřív jednou stranu a pak druhou, než se konečně dostaneme do přistavené oktávky. Řidiče se ptáme, kolik to bude stát. On tvrdí, že má taxametr. To chápeme, ale Janu zajímá, kolik tak přibližně to bude dělat. On říká něco, čemu rozumíme jako „four“, tedy čtyři. Zdá se nám to dost málo, ale na druhou stranu by to do města měly být jen dva kilometry. Po rozjezdu nevidíme svítit taxametr, ale říkáme si, že to asi bude ta krabička nad palubní deskou, kde se něco píše v té jejich hatmatilce. Když dorazíme k předem rezervovanému hostelu

Corinne, z „four“ se najednou vyklube „fourteen“, tedy čtrnáct. I to je ale hodně slušná cena, takže bez problémů vytahují dvacet šekelů a čekám, až mi šofér šest vrátí. Jenomže ten naopak čeká na další peníze. Necháपavě se ho ptáme, co chce, když říkal čtrnáct. On znovu opakuje „fourteen“. A my znovu nechápeme. Když se ho ptáme na taxametr, on na něj prostě natuká číslo čtyřicet („forty“) a chce po nás další dvacku. To nás totálně namíchne a začíná peprná hádka. Pán má evidentně problém s anglickými číslovkami a angličtinou obecně, protože na hranicích nepochopil Janin dotaz, kolik přibližně bude jízda stát. Samozřejmě jsme počítali s tím, že taxametr zapne. Když jde do tuhého, v autě nás zamkne. Jana na to reaguje tak, že zavoláme turistickou policii a ať dveře okamžitě odemkne. Já listuju ve vytištěných materiálech a hledám číslo na policii. Tahle výhrůžka docela zabírá, odemyká dveře a chce po nás najednou „jen“ třicet. I to je pro nás ale nepřijatelné, takže bereme bágly a našťvaně se pakujeme do hostelu, aniž bychom mu dali jediný šekel navíc. Na recepci se ptáme, jestli si můžeme někam odložit zavazadla, než bude ve dvanáct hodin možné ubytování. Zmatený recepční plácne něco o tom, že se musí podívat, jestli má dost místa. Pak si všímáme cedulky hlásající poplatek deseti šekelů za kus zavazadla. Tak to tu radši počkáme. Když se recepční vrací, zrovna u dveří do hostelu zaparkuje náš taxikář. Okamžitě vyběhám k recepčnímu a ptám se ho, kolik by měl stát taxík z hranic. Odpovídá mi, že tak zhruba dvacet šekelů, možná o něco víc. Řidič nabroušeně kráčí k recepčnímu a rozčíleně mu něco vypráví, zřejmě svoji verzi naší společné historky. Mezitím našťestí přichází velmi příjemná a milá (její syn se prý jmenuje Jan!) americká majitelka hostelu s tím, že už máme pokoj připravený a můžeme se jít po zaplacení 270 šekelů ubytovat. Dáváme dohromady svou poslední hotovost a odebíráme se do čtyřlůžkového pokoje s ledničkou, klimatizací, televizí a vlastní koupelnou. Pokoj je neuvěřitelně čistý, nic takového jsme snad ještě nikde nezažili, úplně jsme cítili čisticí prostředky. Hostel jako takový vypadá originálně, skládá se z dřevěných chatek se zábavnou výzdobou. Rozhodně je to místo osobité a příjemné. K dispozici je i kuchyňka, kde si můžeme v případě potřeby uvařit.

Je potřeba vybrat nebo vyměnit peníze a zajistit jízdenky na autobus k Mrtvému moři na druhý den. Jana dává přednost výběru z bankomatu, ale ten u první banky, na kterou narazíme, jednak neumí anglicky a jednak nepřijímá VISA karty. Když na Janu čekáme, zastaví u banky dodávka, z níž vystoupí ozbrojená jednotka, která do banky přináší peníze. Sekuriták s revolverem v ruce procházející těsně kolem nás v nás vzbuzuje docela zvláštní pocit. Hned naproti je autobusové nádraží. Moc nechápeme funkci staršího muže, který tu má zřejmě fungovat jako ochranka a kontrolovat zavazadla. Ale nám (a nejspíš i všem ostatním) jen pokývne a nechá nás bez obvyklého zdržování jít dál. Na informacích máme štěstí na neuvěřitelně milou vyholenou paní, která potvrzuje, že první autobus do En Gedi jede v sedm ráno, lístky si můžeme koupit teď a platit lze kartou. Hned se tedy přesouvám k prodejnímu okýnku a po trochu únavném čekání v nepříliš dlouhé frontě pořizují pro nás všechny jízdenky po 47 šekelech.

Jana se stavuje v další bance, kde je tentokrát úspěšnější, my s Evou obcházíme směnárnou, které jsou tu jedna vedle druhé. Kurz se postupně zlepšuje z 3,63 přes 3,64 až na 3,65 šekelů za dolar, za které své peníze nakonec měníme. Na nádražních informacích jsme se také dozvěděli, že do podmořského akvária, kam máme namířeno, odjíždí každou celou hodinu autobus číslo 15. To je za zhruba deset minut, takže se vracíme na nádraží. Jana s námi do akvária nechce, s řidičem se tedy domlouvá, kde by ji mohl vysadit. Nakonec se Jana rozhoduje pro pláž v Coral Reef Nature Reserve, která je jen o jednu zastávku a zhruba tři sta metrů před akváriem. Jízdenka nás každého stojí 4,70 šekelu. Autobus cestou objíždí řadu hotelů, všímáme si i velkého nákupního centra a veřejné pláže. Vše je tu celkem blízko.

Jana nás tedy opouští u Coral Reef Nature Reserve (vstupné 33 šekelů), my vysedáme o zastávku dále u „Underwater Observatory Marine Park“, tedy řekněme podmořského akvária. Vstupné činí 89 šekelů za areál jako takový, 99 šekelů včetně Oceanária, což v tu chvíli ještě úplně netušíme, oč jde, ale platíme právě tohle kombinační vstupné. Areál nevypadá na první pohled jako moc veliký, ale nakonec zjišťujeme, že se tam dá úplně v pohodě strávit třeba celý den. Nejdřív nás zaujmou venkovní akvária s krásnými barevnými korály a

podobně barevnými rybami. Je to paráda, ovšem ta pravá krása nastává, když se po točitém schodišti dostáváme do podvodní části budovy vzdálené pár desítek metrů od břehu. Nejde o uměle vytvořené akvárium, jedná se vlastně jen o široký tubus s okny, který je zasazen do reálného prostředí Rudého moře. Okna by sice mohla být čistější, ale jinak je sledování podmořského života fascinující. Pak se vydáváme na opačný vertikální konec stavby, tedy na vyhlídku na jejím vrcholu. Pak jsou k dispozici bazény se želvami (dá se pozorovat i jejich krmení), četná vnitřní akvária s korály a rybami, ukázky vzácných ryb, medúz, piraní (na ty jsme bohužel zapomněli). Hlídáme si čas, abychom stihli krmení žraloků a dalších větších ryb. Přímo mezi ně se s kbelíkem žrádla vnoří potápěčka v neoprenu. Ryby jsou evidentně dost nacpané, protože o jídlo nejeví valný zájem. I tak je ale zajímavý zážitek pozorovat v minimální vzdálenosti žraloky, rejnoky a další ryby. Ve 14:50 na nás přichází řada v oceanáriu. Už u vchodu s Liborem tušíme, co nás čeká. Systém je tu totiž dost podobný jako v Universal Studios v Hollywoodu, kde jsme si náramně užili atrakci s názvem The Simpsons' Ride. Usadíte se do sedačky, na plátno je promítána projekce a sedačky se pohybují podle toho, co se na plátně děje. Tady se samozřejmě pouštěl film o podmořském světě. S hollywoodskou atrakcí se tahle projekce nemohla srovnávat, ale pro Evu, která zažila něco podobného poprvé, to prý byl parádní zážitek. Podle teploměru je právě 34 stupňů Celsia. Takže se nám ani nikam moc nechce, a tak v areálu zůstáváme skoro až do zavírací doby, do tři čtvrtě na čtyři.

Pak se pěšky vydáváme naproti Janě a dáváme si svačinku – příznačně tuňáka s chlebem. Autobusem číslo 16 se pak vracíme do města, kde vystupujeme u nákupního centra, kterého jsme si všimli cestou k moři. Absolvujeme v Izraeli běžnou bezpečnostní prohlídku tašek a procházíme se po centru. Pro zajímavost se jdeme podívat, kolik tady stojí jídlo v McDonald's. A jsou to pořádné pátky. Jen se utvrzujeme v tom, že je Izrael neskutečně drahou zemí. S láskou vzpomínáme na Jordánsko. Bohužel tu není žádný supermarket, takže si jen kupujeme mangovou tříšť za pět šekelů a míříme na veřejnou pláž v těsném sousedství nákupáku. Tam se ukládáme na lehátka a odpočíváme při zapadajícím slunci. Těsně nad hlavami nám tu a tam proletí přistávající letadlo. V Eilatú je totiž letiště umístěno přímo v centru města, normálně mezi domy a silnicemi. To se jen tak nevidí.

Asi po půlhodině lelkování se vydáváme směrem k hostelu, ale cestou se snažíme najít nějaký normální supermarket, kde by se prodávalo jídlo a pití za aspoň trochu rozumné ceny. Trvá dost dlouho, než se nám to podaří. Nákup odnášíme na pokoj s tím, že se ještě vrátíme do přílehlých jídelen navečeřet. Jenomže jakmile si sedneme na postele a pustíme televizi, už se nám nikam nechce. Takže přicházejí ke slovu zbylé zásoby (salám, humus, chleba) a slivovice s koupeným mangovým džusem.

En Gedi, Mrtvé moře, Jeruzalém (úterý 3. dubna)

Mám za sebou první noc, kterou jsem naprosto celou prospal. O to víc zamrzí, že jsme měli budíky nastavené na 5:45, protože o hodinu později už bychom měli být u autobusu číslo 444, který jede kolem Mrtvého moře do Jeruzaléma. Řidič je docela milý chlapík, vyprahlou krajinou ale jede jako drak. V půl deváté zastavujeme na 25 minut u benzínky, kde se dá najíst. K velkému slanému pečivu (9 šekelů) tu v rámci nějaké akce dostáváme kafe (běžně za 11 šekelů) zdarma. To já sice nepiju, ale kapučíno snesu. Jen tak tak se stihneme najíst a už zase sedáme do autobusu a jedeme dál. Míjíme obrovskou továrnu na sůl a pak letovisko En Bokek, v němž má Mrtvé moře nádhernou smaragdovou barvu. Krátce po desáté hodině vysedáme na zastávce En Gedi – Nahal David.

Ze zastávky je to jen pár desítek metrů ke vstupu do přírodní rezervace, kterou máme s Liborem a Evou v plánu jako první bod dnešního programu. Jana chce jít rovnou na pláž, ale teď se zatím vydává s námi v naději, že bude v informačním centru nějaké místo, kam budeme moct uložit všechny své bágly. A skutečně tam mají takové klece, ke kterým dostanete po zaplacení vstupního klíče. Trochu zarážející na tom je, že ten klíč je ke všem kotcům stejný, takže kdokoli může přijít a vzít si bágly, které se mu zalíbí. Chlapík v pokladně přikyvuje, že to

sice teoreticky možné je, ale nikdy se to nestalo. Jinou možnost stejně nemáme. S Evou platíme každý vstupné 27 šekelů, Libor konečně uplatňuje svou ISIC kartu a díky tomu se po něm chce šekelů dvaadvacet. Loučíme se s Janou a vstupujeme do rezervace.

Jedná se vlastně o takovou oázu mezi vyprahlými horami, jejímž hlavním tahákem je Davidův potok, který svou vodou zásobuje množství menších či větších vodopádů a jezírek pod nimi, v nichž se dá koupat. Žije tu i spousta zvířete, s prvním zástupcem, damanem skalním, se setkáváme hned chvíli po vstupu do parku. Rezervace působí příjemným a osvěžujícím dojmem, ovšem jen do chvíle, než narazíte na davy školních a rodinných výprav, které okupují i jezírka. Nicméně je tu opravdu krásně a u posledního, největšího vodopádu (Davidův) je zaplat'pánbůh koupání zakázáno, takže si ho můžeme plně vychutnat a zároveň v chladivé vodě osvěžit aspoň unavené nohy. Když scházíme po druhém břehu potoka zpátky, jednak se nám naskýtají působivé pohledy na část parku s Mrtvým mořem v pozadí, jednak si všímáme ještě podstatně větších davů, které míří opačným směrem. Takže jsme to nakonec ještě docela časově vystihli. Park opouštíme něco po poledni a pěšky míříme za Janou na pláž. Předtím nám od ní dorazila SMS s instrukcemi, kudy máme jít. A prý si to určitě pořádně užijeme.

Podle instrukcí odbočujeme hned při první příležitosti doleva a zboku se dostáváme na veřejnou pláž, na které po nás nikdo nechce žádné vstupné. Na ukazateli teploty stojí červené na černém 31°C. Jana nám vysvětluje, kde se můžeme natřít bahnem, ale nejdřív jdeme zkusit slanou vodu rozlévající se na nejnižším místě světa (-423 metrů pod hladinou moře). Břeh je rouben bílými solnými krystaly, vstup do „moře“ (ve skutečnosti se samozřejmě jedná o jezero) není zrovna nejpříjemnější, je potřeba překonat první asi dva metry, než se člověk dostane do hloubky. Což je pro mě docela problém, protože psychického bloku vůči hloubkám se jen tak nezbavím, i když vidím, že se všichni naprosto v pohodě a bez jakéhokoli přičinění nadnášejí na hladině. Libor je ve svém živlu, prý ho snad z vody ani nevytáhneme. Ale nakonec se v plném počtu odebíráme asi o sto metrů doprava, kde se dá z hloubky vytáhnout úplně černé (tedy velmi kvalitní) bahno a potřít si jím tělo dle libosti. Bahno je plné minerálních látek a mělo by mít pozitivní vliv na lidskou kůži. Takže se s ním patláme od hlavy až k patě a vypadáme jako čertíci z Princezny ze mlejna. Bahno je potřeba nechat na slunci zaschnout, což v tom vedru není žádný problém. Když si natřete i obličej, dochází po zaschnutí k dost zásadnímu omezení pohyblivosti mimických svalů. K omytí se pak dá použít buď malé termální jezírko, slaná voda Mrtvého moře nebo sprchy kousek od místa, kde jsme předtím vstupovali do moře. Když ze sebe bahno smyjeme, máme pokožku jako dětskou prdelku. Občas se zahledíme na hory na druhém břehu a zavzpomínáme na zážitky z Jordánska.

Po půl čtvrté se balíme a odcházíme ke vchodu do přírodní rezervace pro zamčené bágly. V 16:20 by měl odjíždět autobus do Jeruzaléma, takže trochu přidáváme do kroku. Na zastávce už čeká docela dost lidí, snad se tam ještě vejde. Autobus přijíždí přesně, čtyři místa se v něm ještě najdou a za 37,50 šekelu na osobu už se vezeme do jedné z posledních destinací naší cesty. Řidiče prosíme, aby nám zastavil co nejbliž Starého města, protože hostel Citadel, ve kterém jsme si před pár dny rezervovali dvě noci, se nachází přímo v samotném „Old City“, nedaleko Jaffské brány. Po půl šesté tak řidič skutečně činí, jenomže vůbec netušíme, kde jsme se vlastně ocitli, ani podle mapy se nedokážeme zorientovat. Ptáme se kolemjdoucích, podle jednoho je to do Starého města dost daleko, podle paní na zastávce máme zkusit autobus číslo 19, ovšem v opačném směru, než stojíme, nebo možná radši taxíka, který by se nám ve čtyřech měl vyplatit víc. Přecházíme tedy opět na tu stranu, na kterou jsme přijeli. Projíždí kolem nás mraky aut, ale kupodivu ani jeden volný taxík. Nakonec se dřív ukáže autobus číslo 19. Ptám se tedy řidiče, jestli jede k Jaffské bráně. Nejdřív ukazuje, že musíme do opačného směru, ale když se nechápavě vydávám ke zbytku výpravy, nechá mě zavolat, ať jedeme s ním. Jízdné je 6,60 šekelu na osobu. Po pár minutách jízdy, během níž ohrožujeme svými batohy spořádané spolucestující, nám řidič naznačuje, že už máme vystoupit. Jana, která byla v Jeruzalémě před dvěma lety, to tu začíná poznávat, takže jsme snad na dobré cestě.

Ocitli jsme se poblíž Nové brány. Procházíme velmi pěknou, moderně pojatou obchodní pasáží Mamilla Mall. Hned můj první dojem z města je velmi pozitivní. Na konci pasáže už se ocitáme u Jaffské brány, od níž nás k hostelu navádějí instrukce z webu. Stačí projít kousek Davidovou ulicí obloženou krámky, zahrnout doprava, doleva a jsme tam. Vchod do hostelu nám připomíná penzion, v němž jsme spali v marockém Fezu. Když vstoupíme dovnitř, jsme příjemně překvapeni, vypadá to tu jako někde v hradním sklepení. Postarší recepční nás vybízí, abychom si sedli, a pak s námi řeší ubytování. Je tu i funkční wi-fi, takže se vše zdá být v tom nejlepším pořádku. Ovšem jen do chvíle, než nám recepční oznámí celkovou částku, kterou máme za oba pokoje zaplatit. Podle potvrzujícího e-mailu z rezervačního systému by to mělo být 943,20 šekelů (za obě noci). On po nás ale chce 1 048. Ukazuju mu na mobilu e-mail z hostelbookers.com, ale je neoblomný. Napadá mě, že neodečetl 10%, které jsme platili předem při rezervaci. A je to skutečně tak. Jenomže stařík to zkrátka není schopen pochopit ani po snad pátém vysvětlení a výpočtu. Ať prý mu dáme pět minut. Někam volá. Pak si mě zavolá a oznamuje mi, že mluvil se svým šéfem. Prý došlo k nějaké chybě a měli bychom zaplatit víc, ale nechají to tak a budou po nás chtít jen to, co nám přišlo v mailu. Marně se mu snažím ještě asi dvakrát vysvětlit, že k žádné chybě nedošlo, všechno je v pořádku a platíme to, co platit máme. Ale skutečně to nemá cenu. Takže se radši odebíráme na své pokoje. Tam nás čeká další překvapení. Pokoje jsou sice působivé, ale je v nich pouze umývadlo, záchod a sprchu musíme použít společně na chodbě. Označení „private“ v názvu pokoje totiž podle nich neznamená, že máme své sociální zařízení, to by k tomu ještě muselo být připojen dodatek „en suite“, což má asi pravdu.

Původně velmi pozitivní dojem z hostelu máme tedy trochu zkažený, ale ne na dlouho. Stačí se zajít podívat o patro výš na terasu, ze které se nabízí překrásný pohled na Staré město se všemi těmi věžičkami, minarety, zvonice a při menším předklonu přes zábradlí i se zlatou kopulí Skalního chrámu. Je krátce před západem slunce, takže má tenhle pohled ještě o to působivější atmosféru. Z různých koutů se pak začnou ozývat zvony a modlitby různých náboženství, což dodává tomuhle místu přímo magickou sílu.

Po zabydlení se jdeme najíst do nedalekého bufetu, dáváme si falafel a šavarmu, a pak se ještě v klidu procházíme po Mamilla Mallu. Mně a Liborovi se obzvláště líbí obchod s designovými doplňky s názvem SOHO+. Snažíme se najít i nějaký normální obchod s jídlem, což se nám podaří až mimo pasáž. Ovšem máme pocit, že je tu ještě draž než v Eilat. Kupujeme tedy jen vodu, chleba a jahodo-banánový džus na mixování se slivovicí.

Jeruzalém (středa 4. dubna - Škaredá středa)

V sedm hodin se probouzíme do krásného dne s čistě modrou oblohou. Na našem pokoji posnídáme a v osm se vydáváme na celodenní prohlídku Jeruzaléma. Krámky v obvykle rušné Davidově ulici jsou ještě zavřené, takže nám cesta k prvnímu cíli, Zdi nářků (nebo také Západní zdi), trvá jen pár minut. Před vstupem na prostranství Western Wall Plaza je nutné projít bezpečnostní kontrolou. Naštěstí tu skoro nikdo není, takže je to otázka pár vteřin. A pak už se ocitáme na nejposvátnějším židovském místě. Zatím nejdeme až k samotné zdi, ale ruch kolem ní pozorujeme z mírného zpozzdání, zpoza nízké zidky. Vlevo se modlí muži, v pravé části oddělené zdí ženy. Dojem trochu kazí bílé plastové židličky, ale jinak je zajímavé pozorovat ortodoxní židovské rituály na vlastní oči. Zed' je ted' ráno ve stínu, takže si plánujeme ještě jednu návštěvu tohoto místa někdy odpoledne, až bude na zed' dopadat sluneční světlo.

Hned za Zdí nářků se rozkládá podstatně větší a honosnější areál muslimské Chrámové hory (Temple Mount), jehož dominantou je třetí nejposvátnější místo islámu, Skalní chrám. Pro nemuslimy je možný vstup pouze jednou z bran, konkrétně Maurskou, k níž se dá momentálně dostat nadzemní lávkou. Opět je ale nutná kontrola, tentokrát už je ale fronta podstatně delší. I proto se doporučuje zařadit návštěvu Chrámové hory zkráj denního programu. Docela mě překvapí, když mi ochranka položí dvě otázky – nejdřív jestli mám u sebe bibli, pak bombu. Jsme tu ještě včas, davy turistů nejsou tak hrozné. Janě ovšem dělá problém jeden místní chlapík, který ji nechce do areálu pustit, protože má podle něj příliš krátkou sukni. Nabízí ji nějaký hadr, který by ovšem vytvořil

sukni ještě kratší a navíc by si ho musela koupit. Nakonec to Jana vyřeší tím, že si přes sukni omotá šátek. Takřka odhalená ramena chlapíkovi kupodivu nevadí. Pokračovat tedy můžeme v plném počtu.

Jako první nás napadá, že musí být židé pořádně naštvaní, když jim zůstal jenom kus obyčejné zdi, zatímco muslimové si užívají takhle rozlehlou krásu. Zlatá kopule Skalního chrámu se blyští v dopoledním slunci na pozadí sytě modré oblohy. Je opravdu krásný, škoda že se nemůžeme podívat i dovnitř. Zajímavá, i když zdaleka ne tak pompézní, je i mešita al-Aksá, která zůstává hlavním centrem islámské víry v Jeruzalémě. Naší pozornosti neunikne ani nenápadná rituální kašna al-Kás zhotovená z jediného kusu kamene. A okouzlí nás pohledy zpět na část Starého města. Připadáme si tady jako na dovolené někde v Jižní Evropě, panuje tu taková pohodová, sluncem prosvětlená atmosféra.

Musíme se ale posunout dál, protože nás čeká průzkum Olivové (někdy též Olivetské) hory, na níž se některé památky zavírají před polednem. Chrámovou horu opouštíme Branou kmenů, celé Staré město pak Lví branou. Když sestupujeme z kopce na hlavní silnici, proti nám se vynoří procesí františkánů, které bude zřejmě putovat křížovou cestou po Via Dolorosa. My se teď ale vydáváme opačným směrem. Olivová hora je vrch vypínající se východně od Starého města. Její svahy slouží už několik tisíc let jako pohřebiště a jsou také posety řadou křesťanských památek. Když odrazíme otravný útok taxikářů, kteří si nenechají vysvětlit, že se zrovna teď do Betléma opravdu nechystáme, začínáme pout' v Hrobce Panny Marie. Jedná se o zvenčí nenápadný, ale uvnitř působivý podzemní kostel, do jehož útroh se schází po širokém křížáckém schodišti. Zrovna když vejde, odehrává se tu nějaký obřad, takže atmosféra je úžasná. Všude visí spousta lustrů, lamp a kadidel. A v malé kryptě je možné zapálit svíčku na místě, kde byla údajně k věčnému spánku uložena Panna Maria.

Jen přes ulici se rozkládá podstatně nápadnější Bazilika utrpení (nebo také Kostel všech národů, Church of All Nations), jehož interiéru zaujme především krásným stropem. Vstupuje se do něj nikoli zepředu, jak by člověk očekával, ale z levé strany, průchodem přes Getsemanskou zahradu, kde podle Bible Ježíš strávil poslední večer před svým zatčením a ukřižováním. Zahrada je menší, než jak jsem si ji představoval (zachovala se zřejmě jen její část), její dominantou jsou úžasně, mohutné a hodně staré olivovníky. A i v tomto kostele jsme měli štěstí na mši. Přece jen je Škaredá středa, největší křesťanské svátky tedy doslova t'ukají na dveře.

Ruský pravoslavený Chrám Maří Magdalény se zlacenými cibulovitými kopulemi jen míjíme cestou ke kostelu Dominus flevit („Pán zaplakal“ – Ježíš tu měl truchlit nad osudem Jeruzaléma, kostel je postaven ve tvaru slzy). Je to spíš taková kaple, která však skrze okno na své západní straně poskytuje nádherný pohled na Staré město. Když pokračujeme dál kolem obrovského židovského hřbitova, zrovna se tam odehrává nějaký obřad, tušíme, že by to mohl být pohřeb. Skupinka asi dvaceti ortodoxních židů oděných v černých oblecích je mezi záplavou světlých hrobů nepřehlédnutelná. A právě nad židovským hřbitovem se lze pokochat nádherným výhledem na celé Staré město, jemuž dominuje lesknoucí se zlatá kopule Skalního chrámu. Kochat se ale nemůžeme moc dlouho, protože v 11:45, což je asi za čtvrt hodiny, by se měl zavírat kostel Pater Noster (tedy „Otčenáš“). Ten vyrostl nad jeskyní, kde Ježíš údajně naučil učedníky právě tuto modlitbu Páně. Jeho největší zajímavostí je dnes početná sbírka keramických panelů s texty otčenáše ve více než 60 jazycích. Panel v češtině se nachází na velmi prominentním místě. Tento kostel byl na Olivové hoře jediným, kde se po nás vyžadovalo vstupné (7 šekelů za dospělého, 5 šekelů za studenta Libora), snad proto, že patří Francouzům, díky čemuž jsou například ceny v obchodě se suvenýry uváděny v eurech. Naštěstí se zavíralo až ve dvanáct, takže jsme si kostel stihli v klidu (byli jsme v něm v podstatě sami) prohlédnout.

Odškrtli jsme si všechny body, které jsme si v rámci procházky po Olivové hoře naplánovali, takže se můžeme spokojeně vydat z kopce zpátky dolů. Naše spokojenost ještě vzroste, když míjíme davy turistů čekajících u zavřené brány do Getsemanské zahrady. Průzkum Olivové hory v dopoledních hodinách byl tedy hodně dobrý nápad, navíc bylo v tu dobu i Staré město z vyhlídky v optimálním světle.

Za Lví branou stačí pokračovat rovně, projít kolem místa, kde se měla narodit Panna Maria, a náhle se ocitáme na Via Dolorosa, tedy na křížové cestě, která sleduje poslední kroky Ježíše Krista – od místa, kde byl odsouzen, až do jeho hrobu. Trasa čtrnácti zastavení se během staletí několikrát změnila a neopírá se o žádný historický základ, ale její tradice je natolik zakořeněná, že se po ní stále vydávají davy poutníků. Mnohem pravděpodobnější cesta začíná u Citadely a vede dnešní Davidovou ulicí přes hlavní trh k vrchu Golgota, kde dnes stojí chrám Božího hrobu (tedy vše v těsném sousedství našeho hostelu). Nicméně se vraťme k Via Dolorosa. První zastavení představuje místo, kde byl Ježíš odsouzen k smrti. Nalézá se uvnitř dnešní muslimské koleje, takže ho jen míjíme. Druhá zastávka se nachází před františkánským klášterem Bičování a Ježíš zde po bičování a korunování trním bere na bedra kříž. Pod obloukem Ecce homo, kde Pilát údajně pronesl „Ejhle, člověk“, což ovšem historikové vyvrátili, se prochází k třetímu zastavení, kde Ježíš poprvé klesá pod tíhou kříže. Dnes je tam kaplička s reliéfem znázorňujícím tento výjev. Čtvrté zastavení je místem, kde se měl Ježíš setkat se svou matkou. U pátého nařizují římské vojáci Šimonu Kyrenejskému, aby pomohl Ježíši nést kříž. My už jsme v tu chvíli taky potřebovali pomoc, protože především holky umíraly hladem. Takže sedáme do malé jídelny a dopřáváme si falafel, humus, zeleninový salát a chleba za 25 šekelů na osobu.

Šesté zastavení, kde Veronika otírá Ježíšovi krev a pot rouškou, ještě nacházíme snadno, ale další tři (VII – Ježíš podruhé klesá pod tíhou kříže, VIII – Ježíš utěšuje jeruzalémské ženy a IX – Ježíš padá potřetí na zem) se hledají o něco hůř, hlavně devítka nám dala docela zabrat. Zbývajících pět zastavení už se nachází v chrámu Božího hrobu (Church of the Holy Sepulchre), tyčícím se na pahorku zvaném Golgota neboli Kalvárie. Podle očekávání je před chrámem i uvnitř pořádně rušno. Všechna důležitá místa (Golgota – místo ukřižování, Kámen pomazání a Kristův hrob) si sice procházíme, ale domlouváme se, že sem zajdeme ještě později odpoledne nebo k večeru, kdy by tu mělo být podstatně klidněji. Především fronta do Kristova hrobu byla velmi odrazující. Raději si tedy před chrámem na chvíli odpočineme a pak procházíme arménskou čtvrtí na horu Sión (Mount Zion).

Mnozí věří, že právě tato hora je místem posledního odpočinku krále Davida a že je spojena s posledními dny Spasitele. V posvátné úctě ji chovají židé, muslimové i křesťané. My začínáme v chrámu Zesnutí Panny Marie (Church of the Dormition), kde údajně usnula věčným spánkem. To připomíná plastika ze dřeva a slonoviny v kryptě. A opět se tu zrovna odehrává mše, ovšem v němčině. Jen kousek odtud se nacházejí hned dvě další významná místa. První je hrob krále Davida (o jeho pravosti se vedou spory, ale přesto zůstává hrobka jedním z nejposvátnějších židovských míst). Ženy a muži se k hrobu dostávají oddělenými vchody, muži si musí nasadit jarmulku (jsou k dispozici). Přímo k hrobce, kde právě probíhaly čilé modlitby, nás nepustili, mohli jsme se dívat a fotit nebo natáčet jen ze vzdálenosti asi dvou tří metrů. Při odchodu po nás hlídač požaduje příspěvek, z čehož vybruslíme tím, že peníze mají u sebe naše „manželky“. Po schodech se pak dostáváme do prostor, kde se měla odehrát poslední večeře (Hall of the Last Supper). Podle průvodce za tuto místnost řada turistů považuje rozlehlejší a zdobnější vstupní halu, ovšem vše se mělo odehrát v podstatně menší a skromnější místnosti za ní. To také potvrzuje cedule na zdi, ale my jsme doslova v šoku, v jakém stavu se tak významné místo nachází. Recepční pult, dvě mikrovlnky, lednice, načiní na uklízení... Co si o tomhle máme myslet? Aby těch hrobů nebylo málo, vydáváme se ještě ke křesťanskému hřbitovu, v němž má svůj hrob Oskar Schindler, který během druhé světové války zachránil stovky židů. Podle Lonely Planet má být hřbitov otevřený do 17 hodin, ale přestože se k jeho bráně dostáváme o čtvrt hodiny dříve, je zamčeno. Na bráně je napsané zřejmě telefonní číslo na správce, ale za to nám to zase nestojí, takže se obracíme na patě a jdeme zpátky do Starého města.

Zkoušíme trochu jinou cestu, proplétáme se úzkými uličkami, až se dostáváme ke křížovatce dvou ulic, nad nimiž by měla být tzv. Rooftop Promenade s výhledem na město. Vystoupáme na ni tedy po schodech, ale výhled nestojí za nic, s tím z našeho hostelu se nedá srovnat ani v nejmenším. Navíc se tu usadila nějaká skupina vyhulenců, takže radši mizíme a podnikáme druhý pokus návštěvy chrámu Božího hrobu. Libor a holky se jdou ještě předtím poohlédnout po nějakých křesťanských cetkách, já jdu na průzkum napřed. Zrovna se koná mše, hrob je tedy zavřený a v kostele není o nic míň lidí než předtím. Díky mši se aspoň netlačí tolik lidí u Kamene

pomazání a u Golgoty, ale úplně ideálním stavem bych ti nenazval. Když dorazí zbytek výpravy, je už po mši a dá se jít do hrobu. Jenomže fronta je velká, nepříjemná (připomíná nám to frontu ve Zlatém chrámu v Amritsar) a moc se nehýbe, takže to po chvíli vzdáváme s tím, že to zkusíme do třetice další den brzy ráno.

Cestou od chrámu konečně nacházíme v uličce El Khanqa obchod, kde mají normální ceny (voda za 3 šekely!, výborné sladkosti, 750g humus za 12,90). Zato pěkné pohledy se mi nedaří najít ani tady (v Jordánsku nestály vůbec za nic). Aspoň jeden ale vybrat musím. Pak k němu ještě potřebuju známku, jdu se na ni zeptat do jednoho obchůdku, který vypadá nadějně. Majitel se netváří moc nadšeně, ale známku nakonec vytahuje a chce za ni pět šekelů. Když se na ni ale podívám, je na ní vyobrazena hodnota šekelů čtyř. Na mou poznámku v tomto smyslu reaguje obchodník tím, že mi známku vyrve z ruky a vrátí mi peníze. Pěkné.

V hostelu jsme kolem půl sedmé, večeříme, dopijíme zbytky slivovice. Liborovi není dobře, takže uléhá brzy, já se připravuju na další den. V jedenáct večer mi přijde SMS z banky, že jsem právě provedl transakci kartou. Žádnou jsem samozřejmě neprovedl, na to se ještě budu muset podívat. Ted' už se mi ale chce taky spát.

Betlém, Jeruzalém (čtvrtek 5. dubna - Zelený čtvrtek)

Z nějakého záhadného důvodu se mi na iPhone posunul čas o hodinu zpět, takže vstávám v domnění, že je teprve šest hodin. Chci vyřešit problém s karetní transakcí, takže jdu nejdřív k počítači na recepci a pak volám na zákaznickou linku banky. Tam se dozvím, že se jedná o 188 šekelů, což je částka, kterou jsme platili za 4 jízdenky z Eilat do En Gedi. Jenomže tahle částka už mi jednou stržená byla, nezbyvá tedy než tuhle operaci reklamovat.

Po telefonátu zjistím, že už je sedm hodin, takže nastává jen rychlá hygiena a v 7:15 vyrážíme prázdnými ulicemi na třetí pokus do chrámu Božího hrobu, který je jen pár minut chůze od hostelu. Tam se připravuje velká mše a k hrobu se opět nedostaneme. Zkousím tedy aspoň vystoupat po schodech ke Golgotě, jestli aspoň tam nebude volněji než při předešlých pokusech. To sice je, ale stejně se chodí k oltáři se skalou neustále klanět a modlit lidé. Překvapí mě poblíž stojící jeptiška, když mi nabídne, že někoho požádá, aby chvíli počkal a nelezl mi do záběru. V osm hodin se rozezní zvony a do chrámu přichází procesí v čele s kardinálem. Ten posvětil Kámen pomazání, na který se hned po jeho odchodu vrháme. Jsme u něj první a pokládáme na něj vše, co bychom rádi posvětili, především obrázky svatého Kryštofa, patrona cestovatelů.

Trochu zklamaní se vracíme na hostel, snídáme a balíme, protože dnes se musíme z hostelu odhlásit. Bágly ale necháváme v chodbě, vrátíme se pro ně až před odjezdem z Jeruzaléma. Před devátou hodinou se nejdřív stavuji na poště poslat pohledy a pak už odcházíme hledat autobusové nádraží, z něhož by měl jezdit jednou za hodinu autobus do Betléma. Poměrně jednoduše najdeme cestu k Damašské bráně, odkud by to mělo být jen kousek. K nádraží sice skutečně není problém dojít, ale do Betléma se prý odtud nedostaneme, musíme jít kus zpátky kolem hlavní silnice. Trochu tápeme, ptáme se asi dvou lidí, jejichž instrukce nejsou příliš jasné a jednoznačné. Nakonec za zatáčkou zahlédneme autobus číslo 21, do kterého právě nastupují cestující. Trochu popoběhneme a akorát ho stihneme. Za 7,30 šekelu na osobu se v 9:40 vydáváme do místa narození Ježíše. V tu chvíli mě napadá, že já se taky narodil ve čtvrtek v 9:40 – že by znamení?

Betlém je od Jeruzaléma vzdálený jen pár kilometrů, ale dost často zastavujeme, pak projíždíme tunely, zajíždíme do nějakého předměstí atd., takže se cesta docela protáhne. Překvapuje nás, že jsme neabsolvovali žádnou bezpečnostní kontrolu. Míříme totiž na palestinské území. Do Betléma přijíždíme zhruba v půl jedenácté, hned u zastávky se na nás vrhají taxikáři, kteří se nám snaží namluvit, že do starého města je to přes tři kilometry dlouhá cesta. Jednak jim podle mapy nevěříme a jednak se rádi projdeme (nehledě na to, že taxikáře prostě nemáme v lásce), takže jdeme pěkně po svých po hlavní ulici Papeže Pavla VI. (v Lonely Planet je chybně označena jako ulice Papeže Pavla IV.). Je to asi patnáct minut pomalou chůzí, navíc opravdu příjemná procházka.

Z města na nás dýchá pozitivní poklidná atmosféra, i když na ulicích vládne čilý ruch. Lidé nám najednou připadají milejší, pohodovější. I v informačním centru, kde se raději ptám, zda můžeme jet zpátky ze stejné zastávky, je slečna usměvavá a příjemná. Cestou nás zaujme především fontána ve tvaru betlémské hvězdy, jejíž dno ladí s tyrkysovým nátěrem dveří v okolí.

Hlavním tahákem Betléma je Bazilika Narození Páně (Church of the Nativity), jejíž název napovídá, že právě zde se měl narodit Ježíš. Vstupuje se do ní nízkým otvorem, který byl takto zmenšen na obranu před válečnými vozy nepřátel. Její interiér je poměrně pozoruhodný i když nikoli příliš zdobný, najdete tu mozaiky na podlaze i na stěnách, polychromované sloupy, ale podle dlouhé fronty poznáte, kudy se jde k tomu nejzajímavějšímu, k malé jeskyni v podzemí, kde stříbrná hvězda označuje místo narození Krista. Vzhledem k tomu, že je cestou do jeskyně nutné překonat dvoje úzké dveře, si asi dovedete představit tu tlačenicí. Není to nic příjemného, ale těžko říct, kdy je tu lidí nejmíň. Východem vlevo od vstupních dveří se dá pokračovat do poklidné zahrady kostela svaté Kateřiny. Ta najednou zapůsobí jako osvěžující oáza. A do toho mi přišla SMS operátora „Vítejte v Palestině...“. Je to zvláštní pocit.

Posledním místem, které chceme v Betlémě navštívit, je Mléčná jeskyně (Milk Grotto), jen pět minut chůze od baziliky. Ta je pokládána za posvátnou, neboť podle tradice se sem Svatá rodina uchýlila během vraždění neviňátek a když Marie kojila Ježíše, kapka jejího mléka spadla na zem, kterou obarvila na bílo. Křesťané i muslimové věří, že seškrábaná zem z tohoto místa podporuje plodnost a tvorbu mateřského mléka. Do jeskyně se dostáváme těsně před francouzským zájezdem, který ji pak docela dlouho okupuje, takže se raději vracíme uličkou, kde lze mimo jiné spatřit výrobu růženců nebo dílnu na zpracování dřeva z olivovníků. A právě z této dílny se dá vystoupat na střechu, odkud se naskýtá krásný výhled na město a okolí.

Cestou na autobus si kupujeme chleba a sladkosti. Jsme ohromeni, jak je tu lacino. Chleba za 3 šekely ještě dokážeme pochopit (v Jeruzalémě jsme za něj dávali pět), ale sladké kolo, za které po nás chtěli v Jeruzalémě pět šekelů, tu za stejnou cenu dostanete hned v balení po pěti kusech! Nemůžeme si pomoci, ale nám je tu opravdu dobře, ani se nám odtud nechce. Holky si ještě kupují nějaké šátky a už míříme k zastávce. Tam je zrovna připraven autobus k odjezdu (13:30). Dnes nám štěstěna opravdu přeje. A nejen dnes – zrovna mi přišla SMS od našich, že do Eilatů dopadla ze Sinaje nějaká raketa. Byli jsme tam jen před pár dny... Tentokrát se při návratu do Izraele nevyhneme kontrole (Check Point), která se nás ale zase tak moc netýká. Palestinci musí opustit autobus, my čekáme uvnitř a jen dvěma vojákům ozbrojeným obrovskými samopaly ukazujeme své cestovní pasy. Po příjezdu k Damašské bráně usedáme v parku pod strom a dopřáváme si odpočinek i lehký oběd.

Jak jsme si slíbili, chceme se ještě jednou zajít podívat ke Zdi nářků. Světlo je teď sice ideální, ale u zdi je strašně málo ortodoxních. Jejich hlasy jsou slyšet z přilehlé budovy, snad se tam schovali před sluncem, které se i do nás opírá pořádnou silou. S Liborem si tentokrát bereme připravené jarmulky a jdeme až přímo ke zdi, holky se odebírají k její ženské části. Vedro začíná být skutečně neúnosné. Neumíme si představit, jak to tady vypadá v létě. Poslední šanci dáváme i chrámu Božího hrobu. Jeho vstupní dveře jsou ale zavřené a hlídkující policisté nám na dotaz sdělují, že se znovu otevrou až druhý den ráno. Inu, to je daň za to, že jsme tu právě v období nejvýznamnějšího křesťanského svátku. Boží hrob tedy zůstává naším jediným velkým nesplněným úkolem, viděli jsme ho jen zvenčí.

Znovu navštěvujeme (na jeruzalémské poměry) levný obchod, odebíráme se do hostelu, kde si na vyhlídkové terase užíváme s výtečnými sladkostmi a mangovým džusem dýchánek na rozloučenou s tímto úžasným městem. Do toho mě potěšila zpráva z banky, že má víc než měsíc stará reklamace byla pozitivně vyřízena a všechny peníze mi byly vráceny. Dovolil bych si citovat již klasická slova Heleny Růžičkové: „Do mě ti vstoupil takovej klid...“ Ale ještě nás čeká cesta do Modi'inu, kde máme domluvený azyl u mé kamarádky Evy a její

rodiny. Při odchodu z hostelu se ptám recepční, na kolik by měl zhruba vyjít taxík na hlavní autobusové nádraží. Prý tak na padesát šekelů. Z toho se nám protočily panenky, takže volíme městskou hromadnou dopravu.

Za Jaffskou bránou se od místních dozvídáme, že kousek odtud tam jede tramvaj. Těch pár set metrů k ní se nám s bágly nejde zrovna lehko, ale co naděláme. Ochotná domorodkyně nám radí, na kterou zastávku se máme vydat. V automatu kupujeme lístky (6,60 za osobu), i když s tím trochu bojujeme, protože automat není schopen pojmout víc než deset mincí na jednu transakci a my máme drobných spousty. Po pěti zastávkách vystupujeme a přes kontrolu zavazadel, při níž si popruhlem od batohu málem vyšvihnu oko, vcházíme do prostor autobusového nádraží a nákupního centra v jednom. Na informacích je nám ale řečeno, že odtud žádný autobus do Modi'inu nejede, že musíme ven z budovy a v té vedlejší najít jinou společnost. Když se o to pokoušíme, ochranka nás vykazuje s tím, že spoje do Modi'inu jezdí odněkud z ulice. Řidič místního autobusu nás posílá zpátky, další kolemjdoucí zase na druhou stranu, no prostě blázinec. Ten poslední nám ale naštěstí radil dobře, za světelnou křižovatkou už na nás čeká zastávka, z níž odjíždí i autobus číslo 110 do Modi'inu. Objevuje se za malou chvilku (v 18 hodin, na něž jsem ráno předpovídal odjezd), jízdné je 12,50 šekelu a řidič slibuje, že nás vysadí u vlakového nádraží. Projíždíme čtvrtí ortodoxních židů, je to zvláštní podívaná, asi bychom se sem nechtěli dostat sami pěšky. A je také zvláštní, že snad úplně všichni ortodoxní židi, které jsme viděli, jsou hrozně oškliví. Nějakou dobu se ještě vymotáváme z Jeruzaléma a pak už si to svištíme po dálnici. V sedm hodin už jsme v autobuse skoro sami a řidič si najednou uvědomí, že nám zapomněl zastavit u toho slíbeného nádraží. My si toho ani nevšimli, protože jsem vyhlíželi koleje a sloupy s vedením, jelikož nám nedošlo, že se nejedná o klasický vlak, ale o podzemní dráhu. Řidič si na nás naštěstí vzpomene už u nákupního centra, které je od podzemky jen kousek.

Evě posíláme SMS, že jsme na místě. O chvilku později se objevuje její manžel Tomáš a odvádí nás do jejich bytu v podivném domě, který nás zaujal při příjezdu do města. Je to panelák o několika vchodech, který ale díky vysokým obloukům vypadá jako viadukt. Od Tomáše se dozvídáme, že město je jedním z nejnovějších v Izraeli a celé ho navrhoval jeden architekt, aby si zachovalo jednotnou tvář. Novota na nás dýchne i při vstupu do domu, krásně to tu voní, všechno je nablýskané. Ve třetím patře se ocitáme v krásném velkém bytě, kde nás vítá Eva. Bohužel nepříjíždíme zrovna v nejlepší dobu, takřka celou rodinu postihla před asi dvěma hodinami žaludeční nevolnost. Pochutnáváme si na výborné večeři, vínu, čaji a kávě a povídáme si o naší cestě i o tom, jak se žije v Izraeli. Před půlnocí se ukládáme do pelechů.

Tel Aviv-Yafo (Jaffa), sváteční večeře (pátek 6. dubna - Velký pátek)

Posledním místem, které jsme si v rámci tohoto putování naplánovali, byla stará Jaffa v těsném sousedství moderní metropole Tel Avivu. Její přístav patří k nejstarším na světě. Z Modi'inu do Tel Avivu jezdí vlak, jsou to jen čtyři zastávky. Bohužel jezdí jen jednou za hodinu a my se musíme vrátit nejpozději spojem v 15:02, protože pak kvůli šábesu už nic nepojede, takže není zbylí a musíme odjet vlakem v 7:50. Budíček je tedy opět celkem brzo, vychutnáme si snídani a vyrážíme.

Lístek stojí 16 šekelů. Ačkoli bylo v Modi'inu počasí velmi pěkné, za okny vlaku se po vyjetí z podzemí najednou rozlila jednolitá šedobílá mlha, přes kterou nebylo vůbec nic vidět. Vypadalo to jako nějaká písečná bouře. O moc se to nezlepšilo ani těsně po příjezdu na zastávku Tel Aviv – HaShalom. Podle instrukcí našich hostitelů procházíme nákupním centrem, pak po lávce na druhou stranu silnice. Fotíme a natáčíme zajímavou budovu naproti, ale ochranka nás upozorňuje, že je to zakázáno. Na mapě pak zjišťujeme, že v té budově sídlí ministerstvo vnitra. Cestou k pláži si nejsme vůbec jistí, ani mapy nám nejsou moc k užítku, takže dáváme spíš na svůj instinkt a své kroky stáčíme tam, kde tušíme moře. O něco později už se podle mapy chytáme, nicméně teprve někdy po půl jedenácté se dostáváme na upravenou promenádu lemující břeh Středozemního moře. Promenáda je příjemná, moře krásně čisté, na pláži se zrovna netlačí davy, kolem nás neustále někdo běhá...

Jana sní o tom, že by v Praze kousek od Václaváku byla taky taková pláž. Procházíme kolem zbytků diskotéky, kterou v roce 2001 vyhodili teroristé do povětří.

Po necelé hodině příjemné chůze už se ocitáme ve staré Jaffě. Procházíme si park ha-Pisgá s Mostem přání (jsou na něm všechna znamení zvěrokruhu, člověk si má sáhnout na to své, dívat se přitom na moře a něco si přát) a pěknou vyhlídkou na klášter sv. Petra a náměstí Kedumim. Kvůli oparu bohužel není zrovna ideální výhled na Tel Aviv a jeho pláž. Další znamení zvěrokruhu jsou hlavním motivem zábavné kašny na náměstí Kedumim, ale také se podle nich jmenují křivolaké uličky, které jsou velmi malebné. Přístav už ztratil své kouzlo, a tak se zase vracíme do spleti ulic a kolem synagogy pokračujeme až do čtvrti umělců. Tam nás nejvíc zaujme strom usazený v zavěšeném květináči. Posledním bodem jaffského itineráře je hodinová věž. Pak už nastává čas návratu do Tel Avivu. Libor s Janou se hrozně vlečou, takže je s Evou po nějaké době ztrácíme a cestu k nádraží se snažíme najít sami. Mrakodrapy, ke kterým bychom se měli dostat (jeden má půdorys čtvercový, druhý kruhový a třetí trojúhelníkový), jsou viditelné už zdaleka, takže si jen vytyčujeme směr a celou dobu se ho držíme. Dostáváme se tak i na rušné tržiště, kam se smí vstoupit jen po prohlídce tašek, příjemný bulvár či k působivé moderní stavbě divadla Habima. K nádraží už je to pak jen kousek. Chvilí čekáme na druhou dvojici a míříme na zastávku. Tam stíháme předposlední vlak ve 14:41. Libor při příjezdu vsouvá do turniketu ranní lístek, takže ho stroj nechce pustit, ale obsluha po chvíli jen mávne rukou a nechává ho projít otevřenou brankou.

U Evy a Tomáše už jsou v plném proudu přípravy na slavnostní večeři, na kterou jsme také zváni. Dnes totiž začíná pesach neboli „Svátek nekvašených chlebů“, jeden z nejdůležitějších židovských svátků. Připomíná vymanění se Izraele z egyptského otroctví. Rodinka včetně Lili a Samíka už se zdá zdravotně v pořádku, zato my jsme pekelně unavení a nevyspalí, takže si jdeme všichni na chvíli zdřímnout. Večer si na sebe bereme poslední čisté a aspoň trochu slušné oblečení, abychom nedělali ostudu. Hostitelé jsou skoro v gala, malá Lilien má na sobě přímo princeznovské šaty. Čekáme ještě na dalšího hosta, Tomášovu a Evinu kamarádku Andreu, která už žije v Izraeli řadu let. Ta s sebou přináší také nějaké dobroty, takže opulentní hody můžou začít.

Tomáš zahajuje večeři čtením z pesachové hagady (částečně hebrejsky a částečně slovensky), přičemž nás postupně zasvěcuje do podrobností svátku i židovských zvyklostí a historie jako takové. Normálně prý čtení trvá třeba dvě tři hodiny, pak se teprve může začít jíst. Tomáš je ale milosrdný a zkracuje ho na minimum. Pak už se oddáváme výtečné večeři skládající se z tradičních pokrmů, z nichž žádný nesmí být z kvašeného těsta. Mimochodem, v telavivském obchodu s potravinami byly regály s takovými potravinami zakryty bílou zástěnou, aby si je někdo omylem nekoupil. Každopádně už po předkrmech jsme byli nadšení a naprosto nacpaní, takže hlavní chod jsme do sebe doslova soukali. Hlavním prvkem večeře je maces, křehký rovný nekvašený chléb připomínající suchar, jediný druh chleba, který se během pesachu může jíst. Ostatní dobroty už ale byly podstatně méně asketické. Během večeře jsme si hodně povídali právě o židovských zvyklostech, o životě v Izraeli, konečně jsme se dozvěděli, proč nebylo Mojžíšovi umožněno vstoupit do země zaslíbené (protože byl otrok a nebyl předurčen žít ve svobodné zemi), zkrátka jsme se dozvěděli spoustu zajímavého, co jsme nejspíš měli vědět ještě předtím, než jsme se do Svaté země vypravili. Ale lepší pozdě než nikdy.

Váhali jsme, jestli má ještě smysl jít spát, protože jsme na druhou hodinu ranní měli objednaný taxík (z Modi'inu jsou to na letiště jen dvě zastávky vlakem, ale ten takhle v noci a navíc o šábesu bohužel nejede). Nakonec jsme se rozhodli alespoň ty zbývající cca 2,5 hodiny k odpočinku přece jen využít.

Návrat (sobota 7. dubna)

Smrtelný budíček v půl druhé, Tomáš nás vyprovází před dům, kam přesně ve dvě hodiny přijíždí jím objednaný vůz. Tomáš pro nás domlouvá cenu 150 šekelů. Na letišti jsme před půl třetí a já hned odbíhám na nejbližší toaletu, nejspíš jsem to s tou večerí trochu přehnal. Ale ještěže jsem to zvládnul před dalšími úředními procedurami, protože jinak by to mohlo dost špatně dopadnout.

Fronta v našem odletovém sektoru je zatím poměrně krátká, po pár minutách už nás zpovídá první úředník. Prohlíží si naše pasy, ptá se na nejrůznější věci. Pak odchází a přivolává svou kolegyni. Ta se nás ptá ještě jednou v podstatě na to samé. Nejvíc ji zajímají naše razítka z Tuniska, Egypta, Indonésie a také návštěva Jordánska. Povídá si s námi sice s úsměvem, ale ten je čistě profesionální. Dostáváme na pasy a zavazadla čárové kódy a postupujeme k zavazadlovým skenerům. Odtud nás posílají jako zatím jedny z mála ke stolům, kde probíhají důkladné prohlídky zavazadel. Libora takřka odbydou, ale nás tři si pěkně vychutnávají. Vyndávají z velkých i malých batohů úplně všechno, kompletně je několikrát projíždějí takovým stírátkem, které pak analyzují v mašince k tomu určené (asi detektor výbušnin nebo něco takového), do skenerů vkládají veškerou elektroniku – foťák, objektivy, baterky, nabíječku, kabely, telefon... Přitom se jedné slečně podaří z mého fotobatohu upustit na zem jeden z objektivů. Prohlídka je neskutečně důkladná, stojíme tam asi hodinu. Ale to ještě není konec, pak nás tři odvádějí na osobní prohlídku, kdy se po mně chtělo třeba i rozeprnutí poklopce. Nutno říct, že se k nám všichni chovali slušně, omlouvali se, děkovali, pomáhali s balením a pak nás jedna z pracovníků odváděla přes všechny fronty přímo k přednostní pasové přepážce. Ale byl to tak nepříjemný a ponižující zážitek, že dost pochybuju, že se do Izraele ještě někdy vypravíme.

Kolem čtvrté hodiny tedy už máme v pasech izraelská výstupní razítka a můžeme se věnovat utrácení zbylých pár šekelů. U nás s Liborem to nakonec vyhrála lahev izraelského muškátu, který jsme chtěli vypít doma na šťastný návrat. A můžu prozradit, že to byla vynikající volba. Letadlo ČSA se z ranveje Ben-Gurionova mezinárodního letiště vzneslo do vzduchu v plánovaných šest hodin místního času. Let probíhal naprosto v pohodě, až na některé buranské cestující ruské národnosti, kterých jsme si především v posledním týdnu užili skutečně vrchovatě. K snídani byla omeleta s macesem. Nic proti pesachu, ale normální housku bych uvítal podstatně raději. V 8:45 našeho času přistáváme na ruzyňském letišti. Jana zjistila, že jí cestou trochu poničili batoh, jinak vše proběhlo bez komplikací.

Celá cesta nás vyšla na zhruba dvacet tisíc na osobu včetně letenky. Stálo to za to? Rozhodně ano. Především Petra, Vádí Rum, Jeruzalém, Betlém nebo podmořské akvárium v Eilatu či Mrtvé moře nebo pobyt v beduínské rodině se určitě zařadí mezi naše zážitky, na které se nezapomíná. Bylo zajímavé porovnat i dvě sousední země, které se přes zeměpisnou blízkost tolik liší. Na rozdíl od předešlých cest nebyl v tomto případě nabitý nezapomenutelnými zážitky každý jednotlivý den, ale to jsme ani nečekali. A přestože není nikdo z nás čtyř nábožensky zaměřený, určitě není od věci dostat se na místa, která jsou tak těsně spjata se základy naší historie, kultury a společnosti.